

**PREMS
CORONA**

flor de card

Sant Llorenç des Cardassar * Juliol del 2005 * núm. 328

El Centre de Dia

Després de quatre anys d'haver començat les obres i haver aconseguit superar impediments administratius, econòmics i de disseny, a la fi a mitjan mes de juliol es va inaugurar el Centre de Dia, que acollirà les persones amb impediments físics interessades en fer-ne ús. És una notícia que no podem deixar d'aplaudir, pel que suposa d'ajuda als malalts i als seus parents, que no hauran de deixar la feina per atendre'ls així com cal.

L'edifici ha quedat bé, molt lluminós i amb diversos espais independents que permeten una certa privacitat als seus usuaris -dues sales d'estar, dues de rehabilitació i un pati-, tres banys, dos despatxos -un per als funcionaris municipals i un altre a disposició de la Creu Roja-, cuina, menjador i ascensor. Tot decorat amb elements moderns i funcionals que proporcionen un ambient alegre i agradable. Val a dir, emperò, que hi ha hagut una certa imprevisió per part dels tècnics, ja que a darrera hora s'han hagut de modificar portes, arrambadors i la rampa d'accés per no complir les normes establertes per aquest tipus d'edificis.

Els preus per utilitzar aquests serveis -que publicam en aquesta mateixa revista- ens semblen correctes quant al seu import, però consideram que no s'haurien de basar només en la relació entre la pensió i el Salari Mínim Interprofessional. És conegut de tothom que la riquesa real d'una persona no depèn només de la seva pensió, sinó que està molt relacionada amb el seu patrimoni o en altres tipus d'ingressos moltes vegades no declarats. Tots coneixem casos de gent que, per no haver cotitzat gaire durant la seva vida, disposa d'una pensió mínima, a vegades no contributiva, però que té cases llogades o un bon saldo als seus dipòsits bancaris; en casos així no seria just que fos la comunitat llorencina la qui es fes càrrec de les seves despeses del Centre de Dia.

Com tampoc no ho seria si els seus hereus -que al cap i a la fi són dels més beneficiats pel servei- disposassin d'ingressos suficients per fer front amb escreix a la despesa. L'Ordenança Reguladora parla dels "tutors legals", però aquests no sempre coincideixen amb els hereus, un aspecte que els encarregats polítics haurien de vigilar, quant i més en un poble on gairebé tothom es coneix i sap de quin peu es calça.

En definitiva, l'apertura d'aquest centre és una bona notícia per als llorencins. Esperem que el seu funcionament sigui correcte i just i que compleixi les expectatives que la nostra comunitat se n'havia fet.

* * * * *

Com ve essent habitual, el mes d'agost la revista no sortirà a rotlo. L'equip que se'n cuida aprofita l'ocasió per desitjar unes bones festes als llorencins, i de manera especial als lectors de Flor de Card.

Flor de Card

Revista d'informació general de Sant Llorenç des Cardassar (Mallorca)

Adreça: carrer de Sant Llorenç, 36

Correu electrònic: flordecard@wanadoo.es

Telèfon: 971 569119

Publicitat: Ignasi Umbert: 670 355462

Juliol del 2005.

Número 328

Dipòsit legal: 765-1973

Edita: Associació cultural Flor de Card

Imprimeix: Gràfiques Muntaner (Maracor)

Director: Josep Cortès i Servera

Consell de Redacció: Felip Forteza

Guillem Quina

Joan Santandreu

Guillem Soler

Ignasi Umbert

Col·laboren

Josep Cortès	Centre de dia	Portada
	Na Francesca	3
	Margalida Fullana	7
	Tal dia com avui	8
	Espipellades	9
	Centre de Dia	14
	Son Peretó	17
Guillem Port	Imatges del mes	4
	Els nostres camins	6
	Reflexionari	8
	Lliçons de coses	28
Josep Pizà	Cervantes versus Lull	5
Galmés/Port	S'Hort de sa Begura	10
Ajuntament	Sala Rigal	11
PSM	Propostes	12
Antoni Sansó	Sa Coma	13
Cecili Buele	Era de fóruns	13
Margalida Fiol	Pàgina infantil	16
	El conte d'Andersen	17
Ramon Rosselló	Història	18
Ignasi Umbert	Qui molt viurà...	19
Miquel López	Els Verds	20
UIB	Eclipsi de sol	21
Nicolau/Simonet	demografia	21
Crom el Nòrdic	Filosofia	22
Miquel Jordan	E.L.A.	24
Joan Roig	Tertúlia de cafè	25
Pau Quina	Més enllà del batiport	26
Xesc Umbert	El temps de juliol	27
Isabel Nicolau	Comptabilitat	
	Distribució	

Nota

Els articles apareguts en aquesta revista expressen únicament l'opinió dels seus propis autors.

Na Francesca

Josep Cortès

Aquesta història és verídica. He canviat els noms per reservar la identitat dels protagonistes.

- "Mentre na Francesca sigui viva -deia en la intimitat na Francesca pegant-se un cop fort als pits amb la mà plana-, en aquesta casa no se voten ses dretes".

Feia molts d'anys que havien succeït els fets, més de quaranta, però si a un li han afusellat el pare per mor de les seves idees polítiques no ho oblida mai, per molt de temps que hagi passat. Possiblement el dia a dia, la família, la feina, l'edat... alleugereixen el record, però cada vegada que algun esdeveniment de caire polític marca l'actualitat, torna comparèixer amb força i la ràbia fa estrènyer les barres i arissar els pèls de l'esquena.

En Joan -ja és mort- era bon al·lot i feiner. A ca seva sempre havien estat de dretes i ell, més per tradició familiar que per convenciment, també s'hi considerava, com molt dels qui no s'han aturat mai a pensar en què consisteix la ideologia conservadora i les conseqüències que sol tenir sobre els qui es guanyen el pa suant i aixecant-se de matí per anar a fer feina.

A la casa, com sol passar gairebé per tot quan la dona és més llesta que l'home, en Joan se'n cuidava de les coses més importants: la política, l'economia del país, el canal de televisió que s'havia de posar... Na Francesca, en canvi, es feia càrrec de les més intrascendents i domèstiques: la casa, el menjar, l'educació de les filles, el negociet, l'esment de les padrines... Ella era la que duia el maneig, però feia veure que era ell, i així tots dos estaven contents.

Perquè, per una d'aquelles coses de la vida, les mares d'en Joan i na Francesca eran vídues i vivien amb ells i, com que la casa no era gaire gran, havien de compartir la mateixa habitació, per

molt de greu que els sabés a totes dues.

I els en sabia de greu, i molt! Perquè la mare d'en Joan, quan va començar la guerra, havia estat una de les que posaren una signatura perquè afusellassin el pare de na Francesca, en un infructuós i freqüent intent d'oficialitzar els assassinats dels vencedors.

M'imagín el que devien sentir aquelles dues donetes quan es desesperaven de nit i, a les fosques, entresentien l'alenar pausat de l'altra. Quins pensaments devien passar pel cap de la mare de na Francesca en veure que jeia ran d'ella la qui havia contribuït decididament a la mort del seu marit. Hi ha un infern més terrible que aquest? I l'altra, no devia tenir remordiments? O por de què l'agredís?

Naturalment, quan en Joan i na Francesca parlaren de casar-se cap d'elles hi havia estat d'acord, però ells dos s'estimaven i no feren cas de la insistència de les mares perquè ho deixassin córrer. Desconec si na Francesca ja coneixia les circumstàncies de la mort del seu pare, però és igual: els fills no són responsables dels fets dels seus progenitors i l'amor passa pardavant tot, per molt terrible que sigui. Ja sabem que d'això se n'han escrit famoses històries.

Quan va arribar l'hora en què cap de les dues velles podia viure tota sola na Francesca no va dubtar en emportar-se-les a casa seva, tot i que era conscient de la terrible situació que comportaria. Era la seva obligació cuidar-les i ho faria, encara que moltes vegades s'hagués de

mossegar la llengua per no xerrar de demés.

Bé, estaven així les coses i va arribar el dia en què va tornar la democràcia, i amb ella les votacions. I ja sabem el que sol passar: els partits no es refien de la capacitat de triar dels electors i els fan la vida més fàcil portant-los les paperetes a casa seva.

Na Francesca, quan venien els de dretes, els rebia amb en Joan amb un gran somriure, agafava els sobres que els oferien i els guardava a la rebranca de la finestra de la seva habitació. Després, amb les esquerres, feia el mateix i els posava damunt la taula. Quan en Joan no la veia, baratava les unes amb les altres i preguntava al seu marit:

- "Són aquestes ses paperetes bones, no és ver, Joan?".

- "Sí, contestava ell, aquestes són ses bones".

- "A ses altres les podem tirar i així no mos embullarem, no ho trobes?".

- "Sí, tira-les, que tanmateix no les hem de menester".

I na Francesca tirava les paperetes de les dretes i guardava bé les des les esquerres, amb el sobre ben tancat, de manera que en Joan sempre es va pensar que havia votat les dretes i la realitat és que no les va arribar a votar mai.

I ella, ben xalesta però recordant son pare, se'n menava en Joan cap a les urnes pensant: "Mentres na Francesca sigui viva, en aquesta casa no se voten ses dretes".

FONTANERIA**JOAN MIQUEL**

C/ Verge Trobada, 46. - Mobil 636089861
07530 SANT LLORENÇ

Arrels pageses

Guillem Pont

En aquest temps solament es pot passejar de bon matí o a posta de sol, altrament el sol crema la pell i el baf humit resulta incòmode i dificulta la respiració. I això que passejar per fora vila res a veure té, encara, amb el passeig pels carrers de Ciutat. Des de fora vila estant es poden detectar les petites corrents d'aire que se solen perdre en els carrers (es veu que el 34°C d'ahir a l'ombra, m'afectaren).

I hom potser té ganes de passejar de bon matí si s'ha pogut alliberar del zum-zum o de les picades dels moscards (*Culex pipiens*) que, segons diu la premsa gratuïta afecten de forma engorrosa i molesta a bona part de la població.

Per les voreres del camí encara es poden contemplar algunes flors tardanes: les grogues del trepó i les blaves de la cama roja. I també les inflorescències, ara seques i tancades, de la fonollassa (flors de camí que havim ja comentat en els mesos anteriors).

Potser les novetats més espectaculars que ens ofereixen les voreres dels camins són, ara, d'una banda l'aparició de les móres de romeguer o d'esbarzer (*Rubus ulmifolius*). Mores delicioses, tant per menjar directament, com per fer-ne confitura.

Un altre entreteniment tradicional -el mes passat es comentà el cas del trepó- era la recollida infantil de mores de romeguer, encistades en una fulla de

figuera cosida amb una pua d'esparreguera de cristià formant un cistellet. D'altra banda aquestes móres, en tenir cada un dels elements ben diferenciats, però sent, al cap i a la fi, una sola unitat poden servir de referència per a

determinades activitats humanes. I d'altra banda els brots alts, drets i contundents del fonoll (*Foeniculum vulgare*) que acaben amb les conegudes inflorescències de fruit groc. El fonoll és una herba ben coneguda i utilitzada, ja sigui fresca (caragols, olives, rostits, ensalades...), pels seus fruits, que s'han de collir abans de madurar completament (figues seques) o les seves arrels, que s'han de collir a la tardor i assecar al sol (propietats medicinals: diurètic aconsellat en casos de colesterol, àcid úric, diabetis, cel·lulitis...).

Certament algunes camades semblen fonollars que, a banda i banda, es proven per envair el pas.

Si allargam la vista, sens dubte, l'ocre terrós dels rostolls cremats pel sol serà el color predominant: del daurat a l'ocre, tota una simfonia.

Si hi afegim el so de les xigales i la imatge de les ovelles que, sestant

quietes a l'ombra, intenten fugir del sol i de la calor tendrem una imatge inequívoca del nostre estiu.

Avui voldria dirigir l'atenció a aquesta mena de petits oasis verds i cuidats que clapegen els rostolls. Les arrels pageses són fortes i estiren. Molts són els que, en hores de lleure, frueixen del contacte directe amb la terra, i de la generositat que aquesta retorna de la feina feta. El plaer el contacte amb la terra i potser també el d'assaborir productes "dels teus" són la compensació a la despesa, potser desproporcionada, d'hores de treball i aigua.

Molts i variats són els fruits dels petits hortets repartits fins on arriba l'aigua. La mitjana segurament mostraria la predominància de:

a.- Tomatigueres (*Lucopersicon esculentum*) que privinents d'Amèrica configuren avui un aliment estivenc bàsic. El DCVB fa referència a una dotzena de tipus. A destacar la de ramellet o de

penjar -els pagesos diuen que de cada any la producció "va a menos"- i la "valldemossina" (grossa, rodona, llisa carnososa i amb poques llavors). A nivell de curiositat -pensava que era una cosa moderna- cal assenyalar la referència a la "tomàtiga borda o de capseta" (*Physalis alkekengi*) bolles groguenques

que s'utilitzen bàsicament com a orna-ment culinari i que, arrebossades de xocolata resulten extremadament deli-cioses.

b.- Pebrers (*Capsicum annuum*) , també provinents d'Amèrica; és a dir tampoc fa tants d'anys -devers cinc-cents, 10 generacions- que el habitants d'a-questes terres coneixen i mengen aquests productes.

c.- Alberginieres (*Solanum melongena*), plantes originàries de la India on ja eren cultivades fa 4000 anys i que foren in-troduïdes aquí pels àrabs ("Amb la cua verda i el vestit morat/ una senyoreta ne surt al mercat. Què cosa és?", diu l'endevinalla.

e.- Meloneres (*Cucumis melo*) i sin-drieres (*Cucumis citrullus*), provenint aquestes darreres de l'Àfrica tropical. Dites relatives als melons en el DCVB:

"Melons i criades, cerca'ls, no el coma-nes" "Meló i casament, o l'err o l'avencç"

Tot us espectacle! De colors i sabors... imatges d'estiu.

Nota: la fotografia del moscard és "manllevada" a internet

Cervantes versus Llull

Josep Pizà i Vidal (Pescador de somnis)

D'ençà del naixement d'aquest 2005 que encara ens acompanya, hem assistit diàriament a un bombardeig mediàtic -molts de milions d'euros deu estar costant a les butxaques del poble- dedicat a commemorar els quatre-cents anys de la publicació del Quixot, de Miguel de Cervantes.

Fou un geni de les lletres castella-nes i l'estat espanyol li ret tots els home-natges que, sens dubte, es mereix. Això és fantàstic. És molt positiu que una part dels diners públics s'inverteixin en temes culturals, en aquest cas en seguir pro-mocionant l'obra d'un vertader artista de la paraula d'abast internacional. Pe-rò, jo em deman, i molta de gent del meu poble es demana: farà el mateix, l'estat espanyol, amb el català universal Ramon Llull? Li retrà algun dia els ma-teixos homenatges? Invertirà una quan-titat similar de diners públics a enaltir la seva figura i a divulgar-ne l'obra? Tris-tament, sabem la resposta, inexorable i clara: no. No el promocionarà tant, o molt probablement ni tan sols no el pro-mocionarà... Ni a Ramon Llull, ni a Ausiàs March, ni a Costa i Llobera, ni a cap geni que no s'expressi o s'hagi expressat en castellà. Ho veieu just? Pensau que és

just que un govern, amb doblers públics de tots els ciutadans, siguin de dretes, d'esquerres, nacionalistes d'una banda o nacionalistes de l'altra, promoció ni més una part dels artistes del territori sobre el qual té competències i discrimini la resta per raons de llengua? Tanma-teix, governi qui governi a Madrid, tant se val, el resultat és el mateix.

Doncs si a Madrid no ens estimen, i sols se'n recorden de nosaltres a l'hora de sucarnos les butxaques, nosaltres els deim que estimam Cervantes -i Lor-ca, i Quevedo, i José Hierro...-, perquè entenem que el fet cultural està per so-bre de qualsevol tendència o simpatia política: és un fet universal; però a ban-da d'estimar els artistes castellans, es-timam, sobretot, els nostres: Ramon Llull, Ausiàs March, Costa i Llobera, An-selm Turmeda, Jacint Verdaguer, Martí i Pol..., sense la passió dels quals, sense l'esforç dels quals, sense l'empenta dels quals, al firmament de les llengües li mancava, amb tota seguretat, l'estrella de la llengua catalana. Fins quan roman-drem sota els efectes d'aquest somnífer entabanador que no ens deixa aixecar el cap? Reaccionarem a temps?

De tota manera -i crec que no

ens hauria de servir de consol- el cas espanyol no és l'únic afavoridor de l'ho-mogeneïtzació ciutadana entorn d'una sola cultura, d'una sola llengua, i de l'enverinament lent, però gairebé sem-pre efectiu, del sentiment de pertinença a un grup humà, òbviament distint al que afavoreix l'estat. El cas francès, per exemple, s'erigeix com a paradigma de la utilització del pes institucional -i cons-titucional- per a l'aniquilació cultural i lingüística de tots els grups humans -repetesc un cop més: excepte un- que conviuen en un mateix territori. Així, l'article 2 de la seva constitució estipula clarament i sense embuts que "la llen-gua de la república és el francès". Però a França, a banda del francès, les llen-gües històricament parlades són: l'alsa-cià, el basc, el bretó, el català, el cors, el flamenc i l'occità, el batec d'algunes de les quals, dintre del territori francès, és a punt d'ofegar-se en un etern silenci. Permetrem que aquestes barbàries en-trin a casa nostra? I les que ja hi han entrat, quan les farem fora? Reacciona-rem a temps? És hora de ressuscitar velles utopies i repensar el nostre futur com a poble.

(De l'APFM)

Algunes reflexions

Guillem Pont

En primer lloc val a dir que el canvi de capçalera no és casual ("els nostres camins" per "els noms dels nostres camins") puix a mesura que un s'endinsa en el tema s'adona de la complexitat que la referència als camins comporta: és o no és un camí, és públic o privat, quina amplada té, on portava abans i on porta ara... són interrogants que, de ser de fàcil resposta, no portarien a la controvèrsia, al debat i a la judicatura.

La pretensió és la mateixa, ajudar a definir els noms dels camins del nostre terme, però es puntualitza que el treball se centra en la possible nominació.

Es disposa d'un nou element clarificador, la "proposta definitiva" de la UIB, un treball encomanat per l'Ajuntament a l'equip d'en Miquel Grimalt que ja havia treballat qüestions de toponímia llorençina amb motiu del llibre del Centenari. Potser solament resta, idò, contrastar tota la informació teòrica de que es disposa amb un pacient i laboriós treball de camp per poder tancar amb certesa el catàleg de camins nominats; això no implica que, com ja es va manifestar en anteriors comentaris, no hi hagi informació segura per començar a retolar alguns dels camins de fora vila.

En segon lloc m'agradarà contar una anècdota que pot resultar orientadora. La'm contà ja fa anys, si no record malament, l'amo en Pedro Treufoc, al cel sia, parlant de les partions de la primitiva possessió de ses Sitges. Es veu que es creà certa tensió entre dos veïns derivada del desig d'eixamplar que tenia el que volia passar i de l'oposició que hi posava aquell altra que havia de fer córrer les fites cedint part de la seva terra. No recordo qui era el que demanava eixamplar el pas, però el que s'hi oposava era l'amo en Metxo Vell, el pare, també ja finit de n'Antoni. Era el camí que portava a una casa dels establits de sa Real, que va ser molts d'anys d'en Cuixa i que ara és de n'Antònia de Lluçamar. L'oposició de l'amo en Metxo a l'ampliació del camí es sintetitzà amb unes contundents paraules: "**... on s'ha vist mai que ses Sitges haja de donar camí a sa Real?**". Potser

l'anècdota orienta sobre la conveniència de conèixer la història, en aquest cas les possessions i el seu establiment, a l'hora de recordar o posar formalment nom als camins.

Una altra anècdota, aquesta de l'altre diumenge al voltant d'una taula en el Centre de Majors. Havia demanat a mon pare el nom de varis camins propers a sa Begura i ses Planes, entorn que coneix molt bé. Es veu que ell en parlà a la rotllada i l'amo en Joan Llinàs, uns dels homes de més edat del poble (95/96 a.) que de jove havia treballat molts d'anys a ses Planes li confirmà que quan ell hi estava "*... no n'hi havia cap de camí, a s'hora de garbejar, es carros i ses bísties passaven per on podien... només hi havia es de sa Begura i es de son Galianeta que passava per s'Almeta i per sa carrera de s'Alma Vell*".

Anècdota que orienta sobre una altra qüestió: la majoria de camins actuals són nous, provenint de la parcel·lació de les possessions, en general, en el primer terç del segle passat. Vol dir que conèixer els camins preexistents (Pere d'Alcantara Penya?) també resulta convenient.

I ja per acabar una obvietat, el trànsit que suporta actualment un determinat camí potser no té res a veure amb el trànsit que tenia quan es transitava amb carros. Aleshores se cercava generalment "el camí més curt", ara amb els cotxes i amb l'asfaltat dels camins rurals se cerca, generalment, el camí més còmode. Per això segurament part dels actuals camins asfaltats era abans camades i d'altra banda, alguns camins antany ben transitats s'han convertit actualment en el que podríem anomenar "camades tradicionals de difícil accés".

Treball de camp. Un primer intent

Parlant amb mon pare, en Joan de sa Begura (88 a), que va passar bona part de la seva infantesa a sa Carbonera i sa joventut a sa Begura em comenta que el que va de Manacor a Artà per baix del puig Alpara, era nomenat "**camí de Conies**" pels manacorins i "camí de Carrossa" pels artaners. També assenyala que a sa Begura hi havia aquest camí, el que pujava fins allà d'alt i es "**camí de Sos Llulls**" que anava des camí de sa Begura a l'indret des Pla de Menorca (coincidint si fa no fa amb el que és conegut com n'Antoni de s'Hort) fins a ses cases de Sos Llulls "*es de Son Llulls sempre hi varen tenir pas per aquí, hi havia un camínet...*" / "*... en es camí que pujava sempre li vàrem dir es camí de sa Begura, n'hi ha que li diuen de ses Voltes i altres de ses Planes, però noltros sempre li vàrem dir de sa Begura...*".

"*...sa camada de sa Vaca és sa que hi ha passat es Gorg i du a ses cases de sa Vaca... tot això era de ses Planes... i també hi havia sa camada des Puig Negre que, des des torrent va per amunt, sempre ha estat malambrosa...*".

Si es consideren aquestes informacions, implicaria...

Refermar el nom del camí núm. 30 del nomenclàtor de l'Ajuntament puig totes les fonts coincideixen, ja en tenim, idò, un altre: "**Camada des Puig Negre**". També implicaria qüestionar, si més no,

el número 2 que segons el llistat de l'Ajuntament és "Camí des Pou Colomer" i segons la UIB és "Camí d'Infern". Al ser una carretera del Consell Insular potser estaria bé saber ells com la tenen nominada.

També implicaria acceptar la proposta del nomenclàtor de l'Ajuntament, pel que fa referència al número 29, és a dir "**Camada de sa Vaca**" que la UIB deixa sense topònim.

Atenent els criteris de la UIB, es podrien mantenir els números 3 i 4 com a "**Camí de sa Talaia**" i "**Camí de sa Begura**" (en aquest darrer cas amb certs dubtes, puix anteriorment des d'aquestes pàgines i atenent-nos a criteris històrics s'havia anomenat "camí de ses Planes"). D'altra banda s'hauria de replantejar la denominació i l'itinerari del número 25.

Des del Pla de Menorca, establert de sa Begura, cuir un camí que va a Sos Llullets i sembla ser que arriba fins a Sos Llulls. Podria ser el número 25b amb la denominació "**Camí de Sos Llulls**". Just iniciat aquest camí, passat Can Toni de s'Hort, a mà dreta hi ha un camí que arriba fins a Infern (potser per això la UIB nomina el núm. 25 com a "Camí d'Infern Nou". El primer que s'hauria d'aclarir és si aquest és un camí o un pas o unes ginyes per dins una propietat privada; certament en els meus records infantils sempre l'he vist tancat amb una barrera. El Mapa de Mallorca de la GEM mostra un camí que va des d'Infern Nou fins a Sa casa dels Embulls d'Infern, però no mostra continuïtat. Potser, idò, s'ha de deixar sense nomenar fins a l'aclariment de la qüestió.

Margalida Fullana

Dia 16 de juliol, a la vila gallega de Vilaboa, na Margalida Fullana va aconseguir el seu sisè Campionat d'Espanya de bicicleta de muntanya, en una carrera que no va deparar gaire sorpreses, ja que la corredora llorentina, segons les seves pròpies paraules, va sortir a lluitar contra ella mateixa.

A la primera volta del circuit ja duia dos minuts d'avantatge a la segona classificada, Cristina Mascarreras, i a mitja carrera ja s'havien convertit en cinc. Al final, malgrat haver foradat, va acabar amb 9.17 minuts sobre la basca Nekane Lasa, que va acabar la segona.

Na Margalida va considerar que se trobava bé de forma i que tenia coratge d'aconseguir uns bons resultats de cara a les competicions europees, pres-

sentiment que es va complir en aconseguir la medalla de bronze.

Des d'aquestes pàgines, com sempre, li volem fer arribar la nostra enhorabona per haver superat els problemes de l'any passat, al temps que l'encoratjam per a què torni aconseguir els bons resultats mundials a què ens té acostumats a tots els llorentins amants de la bicicleta.

Josep Cortès

a.- Carretera

Un dia d'aquests, potser no molt llunyà, s'inaugurarà aquesta mena d'obra faraònica que resulta ser el desviament de la carretera... Quines mesures deu tenir previstes el nostre Ajuntament per convertir les actuals "carretera d'Artà" i "carretera de Son Servera" en carrers? Dit d'altra manera, com s'aconseguirà que, per exemple, els artanencs o gabellins agafin el desviament en comptes de seguir pel camí tradicional? Estrenyeran els carrers?, hi semblaran arbres?, possibilitaran el doble aparcament?... En definitiva, s'establiran mesures dissuasòries per rompre costums?

b.- Immigració

Resulta, si més no curiós, que a l'editorial del més passat, no es fes cap referència a la taula rodona de l'abril de l'any 2003. Taula rodona on tots els partits polítics es comprometeren a treballar el tema de la immigració i on sorgí la idea del mediador cultural com a possible baula comunicativa, ja establerta en altres pobles dels voltants. Certament han passat dos anys, però el compromís públic adquirit, no crec que hagi caducat. Taula rodona on, si la memòria no em falta, na Manuela del PP, amb un cor·recte català, donà un repàs als altres

representants en evidenciar que era la que més s'havia preparat el tema. I resulta curiós perquè, altra vegada si la memòria no em falla, tots -o quasi tots- els membres del consell de redacció de Flor de Card hi eren presents.

c.- Pérez Esquivel

"Segons un informe de la FAO, cada dia moren 35.000 infants de fam". Per circumstàncies de l'atzar, i de forma intermitent, he pogut escoltar l'entrevista que la periodista Rita Marzoa li feia a Adolfo Pérez Esquivel, Premi Nobel de la Pau (1980), "Argentí, arquitecte i escriptor" segons autodenominació i per-

sona compromesa i ciutadà del món. A través de les ones i per la màgia de la ràdio, arriba la seva veu dolça, amorosa i contundent que transmet pau interior. Com qui no diu res parla del terrorisme d'estat, dels camps d'entrenament dels "soldats professionals", mercenaris de les companyies privades que entrenen en els EEUU i en el Regne Unit, de la força del capital, dels pactes d'interessos, dels governs titella al servei de qui els posa i de la inoperància dels organismes supra nacionals (ONU i altres) quan prenen decisions en contra dels que manen...

També parlà de la depredació d'Haití i de la seva visita a Irak poc abans de la guerra "no tenien ni recursos per produir fred per mantenir les medicines en bon estat..."

Tota una lliçó de comprensió dels processos i d'esperança... en pocs minuts!

Guillem Pont

Tal dia com avui

ARA FA 60 ANYS

* Que s'inaugurà el camp de futbol de Son Maneta.

ARA FA 55 ANYS

* Que el Governador va destituir el batle Antoni Sureda Galmés, va cessar el delegat Jeroni Castaño i va nomenar el nou batle, Miquel Girart Femenias.

ARA FA 25 ANYS

* Que Miquel Adrover va guanyar el campionat d'Espanya de ciclisme rera moto, en la modalitat *stayer*.

ARA FA 20 ANYS

* Que el Parlament va declarar Sa Punta de n'Amer Àrea d'Especial Interès.

Josep Cortès

A s'entrada des Centre de Dia, a mà dreta, hi ha una placa ben visible que poc més o manco diu: "Aquest Centre de Dia va esser inaugurat dia 15 de juliol de 2005 per na Maria Antònia Munar, essent batle de Sant Llorenç en Mateu Puigròs".

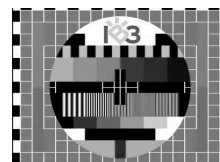
O tots es que hi érem hem perdut sa vista o sa placa diu una mentida com unes cases, perquè no en vaig trobar cap que hagués vist sa *princesa*, i això que vaig rebostejar tots es racons.

Ara que hi pens, però, va ser una feina debades, perquè allà on va sa *princesa* no se sol posar pes racons...

S'altre dia s'IB3 va entrevistar un esportista reconegut i a s'hora de quedar d'acord li va donar molt pressa perquè volia que es reportatge sortís l'endemà.

Dues setmanes més tard, però, s'entrevista encara no havia estat emesa... perquè duia una camiseta en contra de ses autopistes.

Això se diu imparcialitat i llibertat d'expressió! O li hem de posar un altre nom?

En Toni Blair no s'atura de jurar i perjurar que ets atemptat de Londres no tenen res que veure amb sa guerra d'Iraq, talment com ho feia s'antic govern des Pepé.

Jo li demanaria: I com ho sap? Que l'hi han contat o només s'ho pensa?

No trobau que ja està bé de fer es colló? Què se creuen, que tots som beneits? Tanmateix no mos ho faran creure que la Mare de Déu sigui Joana.

Quatre petits apunts sobre es núm. 2 de sa revista des Pepé:

-S'ortografia ha millorat molt, encara que hi ha algunes paraules que *canten*: *llorensins*, *aprobar*, *afageix*, *governar*, *a* (del verb haver: amb hac)...

-O es peus de foto estan malament o na Manuela és clavada amb na Cirer.

-Si no saben qui és sa secretària des batle, com saben que té un mòbil i una càmera de fotos digital?

-Està bé que critiquin es pressupost, però que no s'estranyin que ets ingressos coincideixin amb ses despeses: és obligatori que sigui així.

A sa fotografia no se destria gaire bé, però es tauló que *subjecta* una de ses palmeres de sa Plaça Nova no toca en terra.

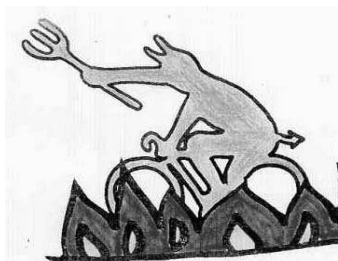
Per ventura no fa falta, ja que hi cap sa possibilitat de què només li hagin posat per fer planta, però, què voleu que vos digui, jo trob que de planta no en fa gaire...

Què vos pareix si proposàvem a s'Ajuntament que els llevàs a tots? I si ses palmeres no s'aguanten... que també les llevin i no tendrem tantes noses. O no?

En "El dia del Mundo" de dia 27 de juliol hi havia un titular que deia: "Els professors de Religió se senten *traïcionats*. Diuen que el Govern de Madrid els ha mentit i els ha deixat en mans de l'Església catòlica". "Ara no és l'empleador -l'Església- i fixa't el que fa; imagina't quan tenguí les mans absolutament lliures".

Sagrades! Tenc per mi que aquests professors de Religió tenen més fe en sa seva matèria o en Déu nostre Senyor que no en l'Església Catòlica, Apostòlica i Romana! Ell pareix que els han deixat en mans del mateix dimoni cucarell!

En es programes de ses festes de Sant Llorenç que han repartit p'ets establiments públics no consta que dia 6 s'hagi de fer sa volta "A l'Infern en bicicleta!", però sí que hi surt lo d'es cavalls de dia 7, maldament es pregó -que sol indicar es començament de ses festes- sigui es dimarts dia 9.

Encara si fossin ses de la Mare de Déu, entendria que no volguessin parlar de l'Infern, però ses de Sant Llorenç són tirant a paganes, amb perdó d'es sant de ses esgrelles, i tampoc no crec que hi fes gaire nosa.

Però també pot esser que no ho hagin fet amb mala intenció i que s'obliti només sigui atribuïble a què són una mica esburbats.

Com ve essent habitual des de fa anys, en es mes d'agost no se publica sa revista, així que no mos tornarem veure ses cares fins passat s'estiu, a començaments d'octubre. Que passeu unes bones festes i procurau que sa calor no fos faci perdre ses ganes de riure ni de pendre una granissada fins i tot amb sos adversaris polítics, que una xerradeta a la fresca no fa mal a ningú. Molts d'anys.

S'Hort de sa Begura

Antònia Galmés i Aina Pont

A uns 6 quilòmetres del nucli urbà de Sant Llorenç anant pel camí de ses Planes i passant per ses Voltes, arribam a s'Hort de sa Begura, una finca que es troba situada entre sa Farrissa, es Pla de Menorca, Son LLullets, sa Vinyassa, sa Begura Nova i ses Planes. Aquesta zona de la serra de Llevant és aturonada, però la finca de s'Hort de sa Begura és més o menys plana, ja que temps enrera era l'hort de sa Begura Vella.

Hem parlat amb en Guillem Pont, propietari de la finca, qui ens conta que quan era nin els seus pares anaren de pagesos a sa Begura Vella, on hi estaren un quants anys. Quan es va establir aquesta zona -que, com hem dit, formava part de la possessió-, el seu pare en va comprar una part de devers dotze quarterades. En aquell temps hi havia la caseta de l'hortolà, una edificació que data del segle XVI, i ells l'ampliaren per poder-hi anar a viure. D'això en fa uns

63 anys.

S'Hort de sa Begura és una finca de reguiu. En Guillem ens conta i recorda molt bé quan sembraven alfals i farratges per a les vaques que tenien, ja que es dedicaven a fer formatges que tenien venuts a la "madona Busca", que els duia a vendre a Palma; més endavant ja venien la llet directament. També tenien galines, venien els ous i amb això pagaven el consum de la casa.

Anys més tard es dedicaren a sembrar hortalisses per a vendre: tomàtiques, mongetes, prebes... etc. Ho

tenien venut a l'empotadora de Campos, també tenien un trast a la plaça del mercat de Manacor, on la dona d'en Guillem venia les seves hortalisses.

L'any 2000, juntament amb els seus tres fills, decidiren convertir la finca en un agroturisme, ja que no rendia prou per molta de feina que hi fessin. Les obres duraren dos anys, construïren 7 apartaments d'una i dues habitacions amb entrada independent, sala d'estar, cuina i terrassa, totes equipades amb calefacció, bany complet i TV. La finca també disposa de barbacoa i jardí amb piscina.

Per fer els apartaments aprofitaren els locals que la finca tenia per als animals i per a magatzem i el nom de cada dependència avui dóna nom a l'apartament: el sòtil de llevant, el sòtil de ponent, el sostre, la boal, la soll, el sestador i la vaquera. Hem d'esmentar que s'Hort de sa Begura va ésser el primer agroturisme del terme municipal de Sant Llorenç. En Guillem ens conta que la majoria dels seus clients són alemanys i que molts d'ells repeteixen cada any. Els dissabtes els conviden a tots a un sopar mallorquí del qual en gaudeixen molt.

Parlant un poc dels clients, en Guillem ens diu que estan molt acostumats a reciclar, aleshores fan el triatge del paper, vidre, plàstic i fems, però

llavors s'Hort de sa Begura no té el servei de recollida i han de dur els fems al portell de ses Voltes i els envassos i paper a Sant Llorenç, fet que els resulta un poc molest ja que fa un temps disposaven dels contenidors de vidre, paper i plàstic i ara no.

Els hem demanat si saben d'on pot venir el nom de Begura i en Guillem ens diu que pel que han investigat, només poden suposar que ve del llinatge català Begur.

Des d'aquesta pàgina donam l'enhorabona a en Guillem, na Maria i els seus fills i els desitjam salut per seguir tirant endavant aquest projecte.

sabegura@balears.es
www.sabegura.com
Tel. i fax 971843138

Sala Rigal

Fa uns dies el batle de l'Ajuntament de Sant Llorenç, alguns regidors de l'equip de Govern acompanyats de l'arquitecte municipal i la propietat de l'edifici varen visitar les instal·lacions de l'antic cinema Rigal de Sant Llorenç.

L'edifici compta amb una sala de cinema amb capacitat per a unes 300 persones, un bar i 2 habitatges, tot en desús.

La propietat està en disposició de vendre l'edificació o també de permutar. És evident que això és un projecte a llarg termini, que mentre s'està a l'espera d'alguna convocatòria per equipaments culturals es pot fer la redacció del projecte.

L'ús d'aquest espai estaria destinat a equipament cultural i sobretot per als joves, ja que la manca d'aquests espais en el nucli de Sant Llorenç fa que el poble estigui desatès quant a les necessitats culturals de la població i pels joves per falta d'un espai propi on es puguin relacionar socialment. També seria un espai on hi tinguessin cabuda les nombroses entitats i associacions del municipi, les quals tampoc disposen d'espais públics de reunió.

Pensem que les instal·lacions

permetrien realitzar diferents actes i activitats com: Cinema, conferències, presentacions de llibres, festivals escolars, presentacions de discs, balls de fresses, concerts de la banda de música, concerts del centre musical, lloc d'assaig de grups emergents, activitats organitzades pels joves... entre d'altres.

Telefons

Aigües Sant Llorenç	838559
Ajuntament	838393
Auditori	587371
Biblioteca	569654
Bombers	085
Camp de futbol	838703
Delegació Son Carrió	569619
Depuradora	810359
Emergències	112
S'Escaleta	838544
Escola	569483
Fems	844372
Guàrdia	062
Hospital de Manacor	847000
Polícia local	609 637960
Tercera edat	569512
Turisme Sa Coma	810394
Turisme S'Illot	810699
Delegació Turisme	585409
Unitat sanitària	569597
Urgències mèdiques	061

Propostes del PSM per un sistema de finançament just per a les Illes Balears

Les Illes Balears, des de fa temps, han estat sistemàticament discriminades pel que fa a inversions estatals i despesa pública. Aquest fet, a hores d'ara, ja és inqüestionable. El Govern central ha oblidat reiteradament, any rera any, les nostres illes a l'hora d'atendre importants infraestructures i serveis bàsics: escoles, hospitals, carreteres, tren, infraestructures de sanejament, abastament d'aigua i electricitat, etc.

Aquesta lamentable situació, de precarietat continuada en recursos, s'afegeix a la insistent sagnia causada per l'espoli fiscal que ha practicat i segueix practicant l'Estat espanyol sobre la nostra comunitat. El resultat de tot plegat és un dèficit fiscal que s'estima en el 15% del PIB. Una xifra veritablement insostenible per a la nostra economia i, sobretot, molt injusta per als ciutadans d'aquestes illes ja que, al cap i a la fi, es tracta dels nostres propis recursos econòmics, generats a les Illes Balears pels habitants de les Illes Balears.

Des que es va instaurar l'Estat de les Autonomies, les Illes Balears han estat realitzant aportacions d'impostos molt superiors a la despesa pública destinada a les Illes (inversions en infraestructures, transferències per fer front al cost de les competències assumides, despesa social i subvencions, etc.). El nou Estatut, per tant, no pot perdre l'oportunitat de recollir un sistema de finançament més adequat i just que eviti el reiterat espoli fiscal de la nostra comunitat.

És per això que, a fi de desenvolupar i exercir amb garanties el seu autogovern, les illes disposaran d'una Administració d'Hisenda pròpia i dels recursos financers necessaris. Les Illes Balears disposaran de capacitat normativa en matèria tributària i les competències fiscals i financeres reconegudes a l'Estatut no podran ser limitades per cap llei o norma estatal.

Les Illes Balears estableixen el seu propi règim tributari amb respecte a l'estructura general impositiva de l'Estat i de la Unió Europea. Les relacions fiscals i financeres entre les Illes Balears i l'Estat espanyol es regularan pel sistema de Pacte Econòmic.

L'aportació econòmica de les Illes Balears a l'Estat es fixarà mitjançant una Quota per Serveis Comuns que correspondrà a les obligacions de l'Estat que resultin dels serveis o les competències no assumides per les Illes Balears. El càlcul de la proporcionalitat es realitzarà aplicant de manera prioritària el criteri de població.

La solidaritat entre les Illes Balears i l'Estat es fixarà mitjançant la Quota de Solidaritat. La seva determinació s'haurà de fer en funció de l'evolució de les dues rendes per càpita comparades, corresponent el pagament a la part que tenguí la renda major. La Quota de Solidaritat no podrà ser superior al 3% del PIB de les Illes Balears.

El Parlament de les Illes

Balears ostenta la potestat de les Illes Balears d'establir els impostos, les taxes i les contribucions especials, així com la fixació dels recàrrecs. La gestió, recaptació, liquidació i inspecció dels tributs dins el territori de les Illes Balears correspon al Govern. Els consells, mitjançant una llei del Parlament podran assumir-ne les competències.

Una Comissió Mixta integrada per representants de les Illes Balears i de l'Administració de l'Estat establirà la determinació de la Quota de Serveis Comuns i la Quota de Solidaritat, la resolució de discrepàncies que resultessin de l'aplicació del règim de Pacte Econòmic i la determinació del percentatge de participació de les Illes Balears en la distribució del fons estructurals europeus i de la resta de recursos provinents de la Unió Europea.

NUEVOS PRODUCTOS PERSONALIZADOS

 20€ 30€ 40€ CUADROS DE MADERA Medidas 20x25, 30x25 y 45x35	 19€ FUNDA DE COJÍN Medida 40x40	 8€ ALFOMBRILLA DE RATON Medida 23x19
 59€ BOLSO TELA MEDIANO Medida 30x20	 59€ BOLSO VOLGA Medida 27x24	 39€ BOLSO TELA PEQUEÑO Medida 17x19
 9.90€ TAZA CERÁMICA	 59€ BOLSO DAMA PIEL Medida 30x18	 25€ RELOJ DE MADERA Medida 23x23

IGNASI
FOTOGRAF

L'explotació de la platja de Sa Coma (XXXVII)

Antoni Sansó

RESUM I CONCLUSIONS

21.- El PSM ha pogut comprovar que de la societat Royal Resort formaven part Redo SA, concessionària de la platja de Sa Coma, i Tritur SA, que el 1991 tenia de soci Antonio Garau, cap de Costes de Balears quan es va concedir l'explotació de Sa Coma a Redo SA.

22.- Quan es fa públic que el grup Roxa (Blau hotels SA), adquireix el complex turístic Royal Mediterráneo de Sa Coma per 8.700 milions de pessetes, queda clar per al PSM que el principal argument per aconseguir la concessió de la platja de Sa Coma i que havien utilitzat davant el Tribunal Suprem, "l'acondicionament de la platja de Sa Coma no es va realitzar per cap interès especulatiu sinó que es va fer amb consonància amb la categoria d'inversions que Redo SA realitzava dins la seva propietat amb la pretensió de que la platja fos un servei i no un negoci", deixava d'existir.

23.- El diari El Dia, publica un perfil de Jaume Moll i diu que aquest va amassar la seva fortuna amb el con-

traban, que no va deixar fins a mitjans dels anys setanta, quan va començar a invertir amb el boom turístic. Jaume Moll un dels més importants contrabandistes de les Illes, creu ser, a més el darrer d'ells.

24.- Segons els advocats de la Immobiliària Alcázar, disposen de documents que demostren la falsedat de la situació econòmica de l'empresa Royal Resort quan aquesta es va vendre el 1993. Moll parlava de guanys quan les auditories han demostrat que aquests eren pèrdues.

Cal recordar aquí, que de Royal Resort en formaven part Redo SA (família Moll) i Tritur SA (família Garau). A més, aquesta societat comptava amb tres empreses domiciliades a la illa de Jersey i una domiciliada a Dublín.

25.- Segons asseguruen els ex directius d'Alcázar, davant el jutge, descobriren que els Moll com administradors del complex de Sa Coma havien subscrit un contracte d'arrendament per 25 anys dels baixos de l'edifici (més de 1.000 metres quadrats) a l'empresa Redo SA propietat de la família Moll

per 30.000 pessetes mensuals.

26.- Moll manifesta que el seu patrimoni en mans de Immobiliària Alcázar, serví per finançar el Bon Sosec i el túnel de Sóller i que els denunciats per estafa varen tenir l'ajuda d'importants polítics llavors en el poder, està parlant de dos casos ben coneguts de corrupció política, que tan sols un implicat com ell pot conèixer amb tanta claredat.

27.- El Ministeri de Medi Ambient treu el plec de condicions, fet a mida per Redo SA, on es concedeix l'explotació de la platja de Sa Coma per quinze anys, prorrogables en períodes de cinc fins a un màxim de trenta. Tan sols cal que Redo SA ho sol·liciti com així ho fa.

No volíem brou? Doncs tassa i mitja! L'any 2003, després de tretze anys d'explotació de la platja de Sa Coma per Redo SA, es concedeix aquesta explotació per trenta anys més a aquesta empresa.

Trenta anys més sense que l'Ajuntament de Sant Llorenç pugui cobrar cap euro per aquesta explotació. Hi ha dins la història d'ajuntaments democràtics una injustícia més gran?

Era de fòrums

Som en temps de fòrums. En una sola mesada, de fòrums socials, n'hi ha hagut dos entre nosaltres: el de Mallorca, a Palma; i el de la Mediterrània, a Barcelona. Tots dos seguint camins marcats pel Fòrum Social Mundial iniciat a Porto Alegre (Brasil). Ara es prepara el Fòrum Social Europeu per a l'any vinent, a Grècia. A què ve un increment de fòrums socials entre nosaltres? Serà per pura necessitat biològica?

De fet, tenim, la humanitat té molts problemes; surant per damunt tots, "el" problema primordial: la fam que cada any mata milions de persones, diàriament!

Sabem molt bé què és això: una de les nafres més crues, dures i cruels del nostre temps: dues de cada tres persones són miserables. D'aquestes dues persones miserables, una ja està ben

sentenciada i condemnada a mort: morirà de fam. Segur.

No gaire lluny d'aquests milions de persones miserables, una vintena de persones acumulen molta més riquesa que totes elles plegades!

Un fort lligam uneix les unes a les altres: la nefasta relació d'explotació i espoli, fruit del model neoliberal imposat pel sistema capitalista: en la mateixa mida amb què creix la riquesa d'uns, al Nord, augmenta la misèria i la pobresa d'altres, al Sud.

La fatídica balança

Sense pretendre representar ningú, organitzacions i moviments socials munten llocs de trobada. On comparteixen visions del món. On proposen solucions reals al problema real. On posen fites al canvi profund exigint per una situació, no solament inacceptable, sinó que esdevé totalment insostenible.

Som en dies propicis per a l'avaluació d'aquests encontres. Mirant el Nord: a més d'haver-hi el Vaticà i confessions cristianes a balquena, també s'aixequen altres seus imperials, com les del gran comerç i el capital. Elements que contribueixen a farcir butxaques plenes!

Al Sud, en canvi, a més d'haver-hi la Meca, i un bon munt de vivències espirituals en perspectiva islàmica, també jauen tones i més tones de matèries primeres en espoli. Elements que contribueixen a capficar molta més gent dins la fam i la misèria.

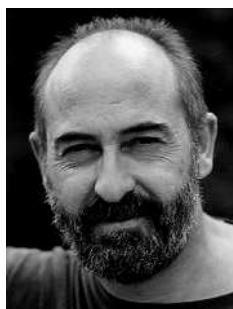
Sens dubte deu ser cert: l'augment de fòrums és una pura necessitat biològica. Però també esdevé un clam ben fort: per més grans dosis d'higiene democràtica, aquí, entre nosaltres...

Cecili Buele i Ramis
Ciutat

S'inaugura el Centre de Dia per a Persones Majors

Josep Cortès

Amb l'assistència de tota la Corporació municipal i alguns representants del Consell Insular de Mallorca, el dia 15 de juliol es va inaugurar el Centre de Dia per a Persones Majors, situat al carrer del Rector Pasqual núm, 14, a la casa que durant molt d'anys havia estat l'apotecaria del poble i que fou donada a l'Ajuntament per la vídua de l'apotecari. En els primers anys també va esser la seu de l'Associació de Jubilats.

La reforma de l'edifici es va iniciar l'any 2001 i les obres acabaren poc més o manco el 2003, però diverses irregularitats puntuals relacionades amb l'immoble, les ordenances, els preus i les autoritzacions administratives retrassaren la seva inauguració fins enguany.

L'arquitecte que va elaborar el projecte fou en Joan Pasqual Femenies -fill del delegat de la Caixa i na Catalina *de ses Toltes*-, que va dissenyar el centre en dues plantes: a la baixa hi ha un despatx, una sala polivalent amb men-

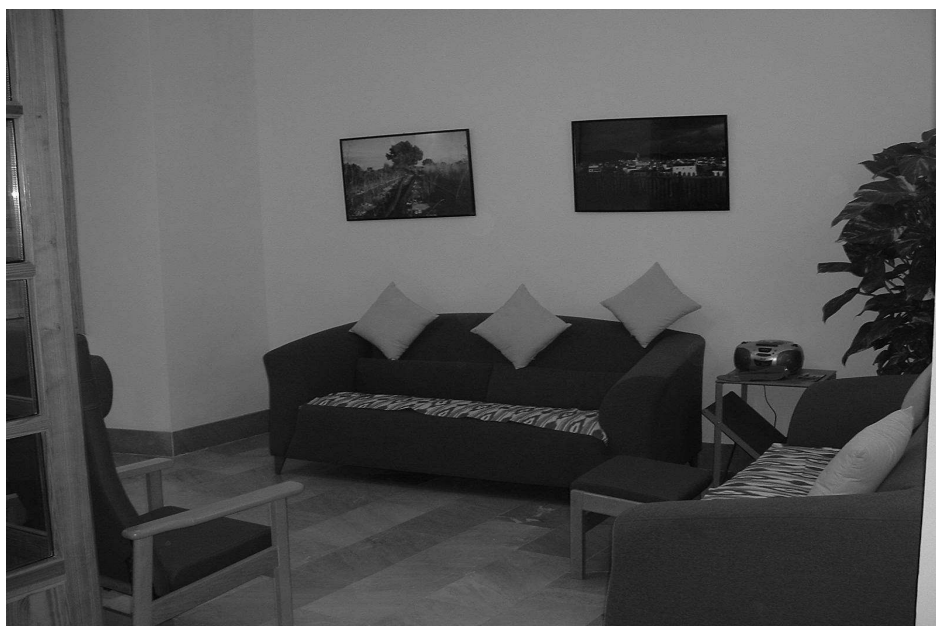

jador i sala d'activitats, cuina, banys i un pati. A la primera hi ha un altre despatx, dues sales de descans, banys, magatzem, bugaderia i sala de cures i rehabilitació. Hi ha que dir que tots els banys estan adaptats per a què puguin esser utilitzats per persones amb discapacitats físiques. A les escales hi ha unes barreres d'acer per evitar caigudes inesperades.

Per la seva banda, l'Ajuntament va afegir un segon pis, en el qual hi ha instal·lada la sala de màquines, una sala

de rehabilitació i una bona terrassa per prendre el sol a l'hivern

Segons un imprès que ens ha facilitat na Maria Galmés, principal gestora del projecte i futura encarregada política del centre, amb la posada en marxa d'aquest centre els Serveis Socials municipals completen la xarxa de prestacions socials d'Atenció Primària, dirigida a famílies i persones majors. Na Maria se n'ha cuidat de vetlar en tot moment les obres, procurant, a través dels seus contactes professionals, aconse-

guir els millors preus per part de les empreses de subministrament de materials.

El Centre de Dia té capacitat per a 15 persones i oferirà servei d'estada diürna, suport amb finalitat terapèutica i rehabilitadora, així com assistència per a les activitats de la vida diària, al temps que dóna suport a les famílies dels malalts. El règim d'estada pot ésser complet -de 8.00 a 18.00- o de mitja jornada.

El finançament de la construcció prové de dues institucions: el Consell Insular de Mallorca, a través del Pla d'Obres i Serveis, i l'Ajuntament de Sant Llorenç, amb partides pressupostàries corresponents als anys 2001 i 2002. El cost de les obres ha estat aproximadament de 240.000 euros, amb uns extres de devers 12.000, dels quals l'Ajuntament n'ha pagats 153.000 i el Consell 100.000. De l'equipament se n'ha cuidat la Direcció General de la conselleria de Presidència, que ha aportat una subvenció de 14.949 euros.

Com hem dit abans, el responsable polític de l'Ajuntament serà na Maria Galmés i el centre comptarà amb els serveis d'una psicòlega, un fisioterapeuta, un treballador social i un auxiliar de clínica, aquest darrer a càrrec de la Creu Roja, que se'n cuidarà de la gestió a través del conveni que s'ha signat.

El centre disposa de menjador per als usuaris i servei de rehabilitació. En aquestes darreres setmanes l'equip tècnic -coordinat per Joan Antoni Salas-

ha perfilat el conjunt de prestacions del centre, de manera coordinada amb els serveis sanitaris, el menjador social i el Servei d'Ajuda Domiciliària, per tal d'oferir als usuaris un servei integral de prestacions.

Cal esmentar que aquest centre està completament al marge de l'Associació de Jubilats, ja que són institucions diferents, tot i que sempre hi haurà d'haver una certa relació des del moment en què la majoria dels usuaris pertanyen a les dues.

Segons na Maria Galmés l'ordenança reguladora dels preus estableix que els usuaris o els seus tutors legals estan obligats a pagar els serveis del centre, amb unes quotes que varien en funció dels ingressos, referenciats al Salari Mínim Interprofessional. Així, si els ingressos superen el 150% del SMI hauran de pagar el 100%; si estan entre el 100 i el 150%, pagaran el 85%; si estan compresos entre el 80 i el 100%, pagaran el 75%; si és entre el 50 i el 80% només pagaran la meitat; finalment, si guanyen menys del 50% l'estança serà de franc.

D'acord amb tot això, els preus que regiran seran els següents: estada al Centre de Dia: 288 euros/mes; menjar: 116 euros/mes. Serveis d'Ajuda Domiciliària: 9'18 euros/hora. Servei de menjar a domicili: 4'59 euros/dinar. Tele-assistència: 10'20 euros/mes.

De cara al funcionament intern

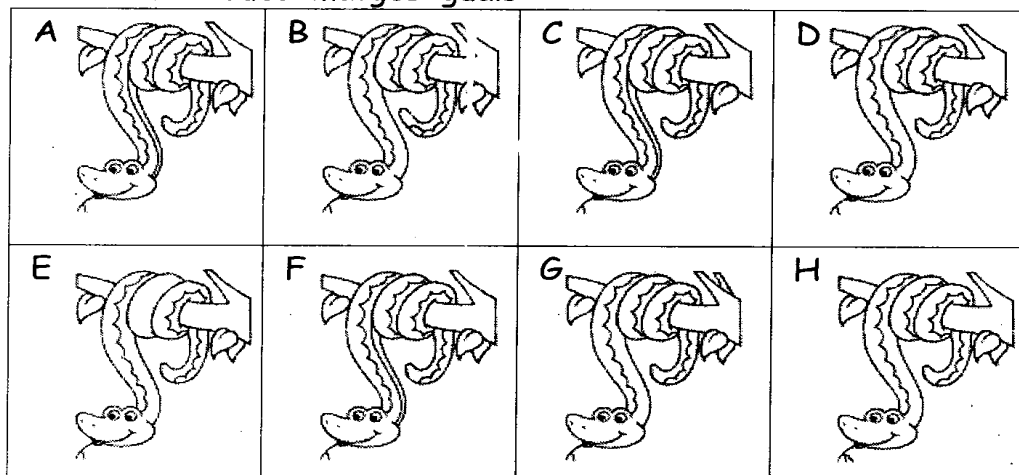
del centre hi ha tres documents que serviran de referència: l'Ordenança reguladora dels preus, elaborada per l'Àrea Socioeducativa i Cultural i aprovada pel plenari, el Reglament del Centre de Dia, aprovat el 10 de desembre del 2004 i publicat en el BOIB del 26/02/2005 i el Conveni de col·laboració entre l'Ajuntament de Sant Llorenç i la Creu Roja, que comprèn els anys 2005 i 2006. Tots tres estan a l'Ajuntament a disposició del qui els vulgui consultar.

Des d'aquí només ens resta donar l'enhorabona a l'Ajuntament per haver posat en marxa el servei, i desitjar que pugui ésser de profit als llorencins.

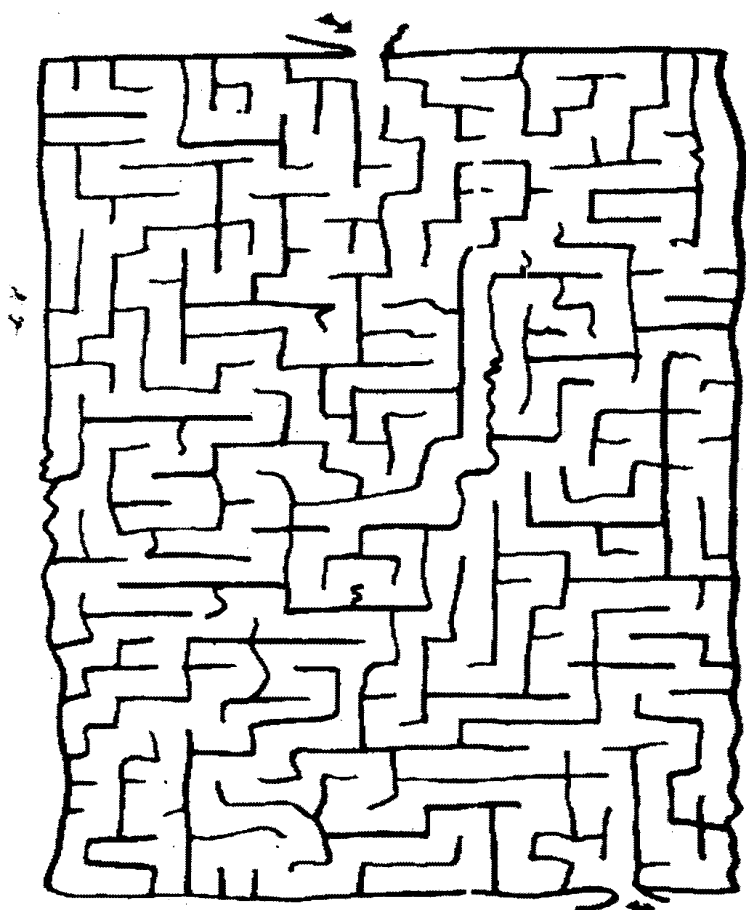

1.- Cerca les dues imatges iguals:

Margalida Fiol

2.- Laberint:

3.- Endevinalla:

**Quin és l'animal
que té sempre
els peus al cap.**

4.- Troba el nom de set coses o accions relacionades amb l'estiu.

B	A	N	Y	A	D	O	R	V	G
Z	G	V	A	C	A	N	C	E	S
O	G	E	L	A	T	G	S	L	R
A	J	T	A	L	P	W	J	L	J
W	X	W	L	O	S	A	R	A	P
T	G	D	L	R	R	A	D	E	N

5.- Resol aquest jeroglífic matemàtic:

				→	___	___	
				→	___	___	
				→	14	___	
				→	___	___	
↓	↓	↓	↓				
20	___	13	9				

Solucions al número anterior

2.- Endevinalla: les teules

3.- El valor d'aquests objectes és:

1 2 5 g

3 7 5 g

5 0 0 g

4.- Encreuat numèric

6	x	4	+	2	=	26
+	-	+	-	x	-	-
5	+	7	-	8	=	4
+	-	-	+	-	-	-
8	+	3	+	1	=	12
=	=	=	=	=	=	=
19	+	8	-	17	=	10

Riquet, el del plomall

La fada de la nostra història estava molt ocupada aquell dia. Les reines de dos països veïns estaven a punt de ser mares per primer cop, i ella, com amiga de les dues reines, havia d'estar present quan els nadons naixessin, per a beneir-los.

El primer a néixer va ser un príncep que era, pobre, molt lleig. Tenia un gran manyoc de cabells, motiu pel qual el van anomenar Riquet, el del plomall.

- Quin nen més lleig! Va dir el rei quan va veure en Riquet.

- Sí, però quan creixi tindrà una gran virtut -va contestar la fada davant les paraules del rei.

- Una gran virtut? Quina virtut? -Va preguntar la reina amb gran curiositat.

- Serà lleig només exteriorment, perquè interiorment serà el jove més savi i bondadós de qualsevol regne. I a més, aquella persona a qui estimi tindrà també aquests dots -va contestar la dolça fada mentre somreia quan contemplava el nadó.

A l'altre regne, va néixer una nena molt bonica. En veure-la, tothom es va quedar admirat de tanta bellesa.

- És una nena preciosa. És tant bonica!

va dir la reina amb molta tendresa.

- Serà l'orgull del nostre país. Tots els prínceps vindran a demanar-la en matrimoni -va comentar el rei, molt feliç per la seva princeseta.

- És cert, però tindrà un defecte -va dir la fada que acabava d'arribar del regne veí.

- Un defecte? -va preguntar la reina preocupada.

- La nena serà molt agraciada per fora, però una mica maldestre i ingènua. Però, no us preocupeu, perquè no serà així sempre -va contestar la fada amb veu molt estranya.

Van passar els anys i Riquet, amb el seu típic tupè, es feia cada vegada més bondadós i savi. Però no era feliç. El seu aspecte era bastant lleig i per això cap donzella el mirava.

La princesa, contràriament, cada dia agradava més als joves per la seva bellesa, però tots se n'allunyaven quan obria la boca per dir alguna cosa.

Un dia, mentre la princesa passejava pel bosc es va trobar amb un noi bastant lleig. Era en Riquet. Després d'espantar-se una mica, se'n va adonar que era un noi amb un gran cor i intel-

ligència.

Riquet, només de veure-la, va sentir que s'enamorava de la princeseta. Com que es veien molts dies, es van fer amics. La princesa va aprendre moltes coses de Riquet i donava gust sentir-la parlar sobre qualsevol tema.

Amb el temps es deia que la princeseta no només era la més bella, sinó que era prudent i sensata. Per això el castell es va omplir de pretendents de molt llocs que anaven a demanar-la en matrimoni. Però tots eren rebutjats per la princeseta.

Una dia va arribar al castell un jove fornit. No només era molt savi, sinó que, a més, tenia un gran atractiu. Hi havia alguna cosa que el diferenciava dels altres: El seu gran plomall de cabells.

- Sóc el príncep Riquet, el del plomall, i desitjo contreure matrimoni amb la princesa més bella del món -va exclamar davant la cort del palau.

L'amor no només havia canviat la princesa, sinó també en Riquet. Com acostuma a succeir amb les persones que es vulguin bé i s'estimin de veritat.

La basílica de Son Peretó

Josep Cortès

Segons hem pogut llegir pels diaris, s'estan fent obres d'acondicionament a la basílica paleocristiana de Son Peretó, per tal que d'aquí a pocs anys pugui esser visitada pel públic.

L'Ajuntament de Manacor té previst destinar un pressupost de 50.000 euros per a la rehabilitació de la basílica, pressupost que es dividirà en tres fases, essent la d'enguany d'11.000 euros i les obres ja han començat, segons l'arqueòloga municipal Magdalena Salas.

Amb la reapertura de la basílica es pretén oferir un altre incentiu cultural als nostres visitants, que a partir de 2008 disposaran d'un nou punt de referència a la comarca del Llevant de Mallorca.

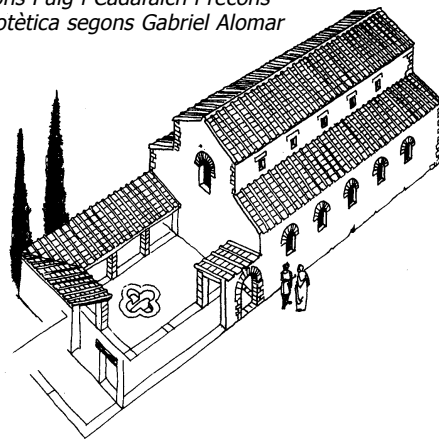
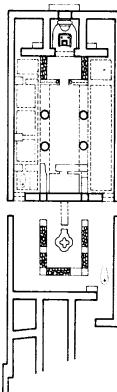
La basílica, com se sap, pertany administrativament al terme municipal de Manacor i eclesiàsticament al de

Sant Llorenç, i sempre s'ha comptat entre els temples llorencins. Fou descoberta l'any 1912 i excavada per mossèn Joan Aguiló. És de planta rectangular, de tres naus separades per pilastres i columnes, i compta amb un baptisteri que disposa d'una piscina en forma de creu. Té 31 m de llarg per 14 d'ample i l'absis està orientat al llevant. El trespol estava cobert de mosaics d'influència africana i oriental, essent-ne el més famós el de la nina Baleria, conservat al museu de Manacor, a la torre dels Enagistes.

Als seus voltants s'hi han trobat restes d'altres

dependències i també una necròpolis, però la zona no ha estat excavada amb profunditat. Quan es va construir l'actual carretera es podien veure restes de construccions i de trespols en el talús.

Plànol segons Puig i Cadafalch i reconstrucció hipotètica segons Gabriel Alomar

Notes històriques

Un calendari o almanac corresponent a l'any 1862 va publicar un article titulat "Bellezas de la Naturaleza y del Arte y otros objetos curiosos existentes en Mallorca", segons el qual a Sant Llorenç destaca unes "tablas pintadas de mucho mérito, y una Adoración de los magos y una Circunsición, obra de Pont".

El setmanari "La Roqueta" de dia 3 de juny de 1899, publicava una fotografia que era una vista panoràmica del poble de Sant Llorenç.

Dia 13 de maig de 1941, el "Boletín Oficial de la Provincia de Baleares" publicava la relació de les associacions que havien complert amb el deure de regularitzar la seva situació. Entre les quals s'hi anota el "Club Deportivo Descardasar", de Sant Llorenç.

En el bolletí de dia 21 d'octubre s'hi publicava una llarga llista dels mestres de les escoles públiques de les illes Balears que havien superat la depuració. Els mestres de Sant Llorenç anotats són: Manuel Cabanyes Ballester, Bàrbara Ferrer Pocoví, Miquel Julià Noguera, i Jaume Perelló Arbona.

El mes de setembre de 1890, "El Magisterio Balear" publicava l'escalofó dels mestres d'escola de Mallorca. Els mestres de Sant Llorenç eren: Jaume Gibert Amorós i Isabel Sancho Femenies.

Segons el "Boletín Oficial del Obispado de Mallorca" dia 23 de febrer de 1891, morí en el convent de Santa Catalina de Sena, de Ciutat, la religiosa de cor sor Maria Vicenta Femenia i Carrió, natural de Sant Llorenç, de 43 anys d'edat i 23 d'hàbit religiós.

Dia 1 d'abril de 1909, la revista franciscana "El Heraldo de Cristo" anotava: "A pesar de tener ya la Hermandad

su propia bandera, los animosos y resueltos Terciarios de Sant Llorenç han determinado construir otra nueva más hermosa y preciosa que estrenarán en la Peregrinación a Lluch, llevándola desplegada al frente del numeroso grupo que se propone asistir. La conducta de los Llorensines merece ser imitada y aplaudida".

Dia 1 de juny del mateix any, aquesta revista publicava una crònica detallada d'una peregrinació franciscana al santuari de Lluc. Hi participaren moltes germandats de les viles i pobles de l'illa, entre les quals hi anaren 200 peregrins de Son Carrió.

Dia 1 de juliol de 1923, "El Heraldo de Cristo" publicava una crònica comentant una festa celebrada el passat 8 d'abril en el convent de les religioses franciscanes de Son Carrió, amb motiu de tenir reserva del Santíssim Sagrament a la capella del convent. Varen prendre part en la cerimònia mossèn Antoni Maria Alcover, Andreu Servera, vicari de Son Carrió, Miquel Puig-gros, vicari de Son Servera, natural de Son Carrió. Hi hagué una processó.

El mes d'agost de 1925, la revista "Lluch" fa menció d'una peregrinació de Sant Llorenç composta de 155 peregrins presidits pel rector i 2 capellans. Inclou una fotografia on s'hi destrien també dues o tres religioses. El mes d'octubre pujà al santuari una peregrinació de 240 persones de Son Servera.

Dia 25 de setembre de 1926, morí el prevere Bartomeu Santandreu, de 68 anys. Havia exercit el seu ministeri sacerdotal a Manacor i també havia estat vicari de Son Carrió durant 2 anys.

El mes de setembre de 1928, sortia publicat un article titulat "Estándares y pendones de Nuestra Señora de Lluch". Es refereix a les banderes de distints pobles, i quan parla de Son Carrió, diu: "Bandera blanca con el escudo de aquella feligresía y la inscripción: "A la Mare de Déu Lluch. Son Carrió, 3 de maig de 1903".

Dia 23 de juny de 1929, arribaren al santuari de Lluc 16 peregrins de Sant Llorenç.

El mes de març de 1929, "El Heraldo de Cristo", en una nota necrològica, deia que havia mort sor Catalina Maria del Carme Tomàs, de 26 anys, Germana de la Caritat del convent de Sant Llorenç.

L'any 1930, la revista "Lluch", a la secció Crònica corresponent a dia 16 de juny, diu que Joan Ballester i la seva dona, de Sant Llorenç, han pujat al santuari i regalen a la Mare de Déu, per agrair-li uns favors rebuts, una cadeneta i medalla d'or.

El mes de març de 1934, "Lluch" publica una nota dedicada a comentar les varietats d'ametles cultivades a Mallorca. Es fa menció de les ametles d'En Fita, petites, de Sant Llorenç, i les Negretes, de Son Servera.

Durant els mesos d'agost i setembre d'aquest any 1934, pujaren a Lluc moltes peregrinacions procedents dels distints pobles de Mallorca, amb motiu de celebrar l'aniversari de la coronació pontifícia de la imatge de la Mare de Déu. Hi ha una fotografia del grup de pelegrins de Son Carrió i també es reproduïx un dibuix de la Mare de Déu de Bellver, de Sant Llorenç, i altra foto dels pelegrins de Son Servera.

El mes d'abril de 1939, la revista "Firmes", editada per la secció juvenil de la Falange, publicava els donatius fets a "Aguinaldo del Soldado" de l'any anterior. La secció masculina de Sant Llorenç tenia 62 afiliats que no aportaren res, i la secció femenina de 24 afiliades entregà 7'25 pessetes. La secció masculina de Son Carrió, de 52 afiliats, donà 13'75, i les 16 afiliades femenines 5'50. Els 154 de la secció masculina de Son Servera aportaren 38'50, i la secció femenina, de 54 afiliades, 10 pessetes.

Dia 31 de maig de 1920, el "Boletín Pedagógico" anunciava que havia pres possessori de l'escola de nines, de nova creació, de Sant Miquel (Sant Llorenç des Cardassar), la mestra propietària Francisca Catany. I d'altra banda, ha estat nomenat mestre interí de l'escola de nins d'aquest lloc, Miquel Salvà.

Qui molts anys viurà, moltes coses veurà (o llegirà)

Aquests darrers mesos, els mitjans de comunicació han donat algunes notícies realment esgarrufadores: morts, guerres, atemptats, violacions, etc., etc. Però n'hi ha hagut algunes que es poden considerar realment surrealistes, i aquestes són les que per la seva inhabitualitat he considerat més dignes de destacar, ja que en la majoria dels casos apareixen incloses entre mils d'altres notícies i moltes vegades el lector gira la pàgina sense veure-les.

El passat mes de juny hi va haver un fet que es va produir a un poble veïnat, concretament a Artà, que va ésser notícia a alguns del mitjans de més tirada d'Europa, segurament perquè l'afectada era una senyora alemanya. Aquesta notícia, que a la majoria dels qui la vàrem llegir ens va fer certa gràcia, a l'afectada segurament no n'hi va fer gens. Em refereixo a l'enamorament que va produir aquesta senyora a l'ase en qüestió i que, segons les cròniques, va fer que l'esmentat animal intentés, una mica a la brava, mantenir relacions sexuals amb la dita senyora, que va patir a les seves carns la fogositat de l'ase, causant-li diverses ferides degut a les mossegades de l'animal. Per sort, hi va haver qualcú a prop que la va poder alliberar de tan fogós amant, i la cosa no va passar a pitjor i va quedar en un bon retgiró de la turista i la vergonya que el fet fos portada en alguns dels esmentats diaris i també a la televisió.

Els comentaris de la gent més vella de la contrada era que mai recordaven un fet així, encara que sí sabien que algunes persones a vegades mantenien relacions sexuals amb animals, especialment cans.

Al cap de pocs dies, una notícia,

també surrealista ens informava que un home envejós d'aquestes al·lotes de pits petits que viuen una mica acomplexades, i per que poder donar moix per llebre els s'omplen de silicona, va creure que ell, fent el mateix, podria fer creure a les seves futures amants que disposava d'una bona eina amatòria i va decidir injectar-se silicona al membre viril -segur que de viril en devia tenir poc, però vés a saber -. Al cap de pocs dies l'home va passar a millor vida, segur que allà on hagi anat els complexos li sobranen. Aquest fet va sortir publicat al diari Última Hora el dia 19 de juliol, i l'acomplexat era un romanès que vivia per Ciutat.

El dia següent, el 20 de juliol, a la pàgina de succeïts, al mateix diari Última Hora i provenint dels Estats Units, ens ofereix una altra notícia on ens assabentava que un home havia mort dessagnat i amb el colon destrossat per haver estat sodomitzat per un cavall. Les investigacions fetes per la policia indicaven que el fet havia tingut lloc a una granja especialitzada en aquest tipus d'activitats. Cal recordar aquí el que diu el Levític c.18, v.23: "No jegis amb una bèstia. Quedaries impur. Que cap dona s'ofereixi per acoblar-se amb una bèstia: és una perversió". Es veu que per aquells temps ja n'hi havia que els agradava copular amb animals. I és que no hi ha res nou baix del sol.

La notícia que, en el meu parer, eren tres dins la mateixa, ens informava del succeït i deia que el fet s'havia produït a una granja especialitzada en animals preparats per aquest tipus d'activitats, o sia, que allà els únics mercaders que hi anaven a comprar eren animals de dues cames (llegiu, animals humans) per a tenir aquest tipus d'experiència, és de suposar que en condicions higièniques, de dolçor i bon tracte i ésser ximpls. Ah!, i també amb el preu s'inclouia el guardià que aguantava l'animal perquè aquest no es mogués, i també el corresponent *mamporrer*, que era, i és, l'encarregat de donar l'indret a l'animallet. L'escena, la t'imagines tu, estimat lector o lectora.

L'oferta d'aquest tipus de servei es podia trobar a les pàgines especialitzades d'Internet, i incloïa un gran nombre d'animals per aquest tipus d'experiències zoofíliques. El cos de la persona, un home de 40 anys, va ésser traslladat a l'hospital pel propi personal del lloc.

La notícia acabava informant que degut a què les lleis de l'estat de Washington no prohibien les relacions entre persones i animals, ningú havia estat detingut.

La notícia, la veritat és que em va sorprendre, perquè jo creia que un país que s'escandalitza perquè una cantant -Janet Jackson, la germana d'en Michael- a un programa de televisió se li va rompre un tirant del vestit i va mostrar un pit als televidents, això no podia passar mai; i és que a aquests americans no hi ha qui els entengui. Declaren guerres on es maten milers de persones i de cop cap a l'església a pegar-se cops de pit a balquena. Una senyoreta de bon veure mostra un pit als espectadors i es mou tal escandalera de molt senyor meu i fa que hagi d'intervenir el mateix George Bush - Jordi Mates, en català- perquè ordeni censurar tots els pits que surtin a la televisió. I llavors permeten que es muntin petites finques per a posar-hi animals, això sí, ben ensenyats i ben ximpls perquè els viciosos, puritans i hipòcrites dels Estats Units -que n'hi ha bastants d'aquests- es pugin organitzar les seves orgies que no els omplin de coses i mossegades i sense que cap jutge els pugui dir: "I ara no esteu empegueïts de fer aquestes coses amb aquests animals innocents?" Però no, Nord Amèrica és així i no hi ha res impossible. Fieu-vos de gent com aquesta i prest vos duren cap al sestador, la païssa o boal a fer-vos contar fins a cent o mostrar-vos els avions que volen.

I com ja diu el refrany: "Qui molts d'anys viurà, moltes coses veurà, o en aquest cas, llegirà.

Ignasi Umbert

Nofre Bisbal i Els Verds

Miquel López Crespí

"Margalida Rosselló no pot marxar així, per les bones, deixant abandonat el projecte verd i facilitant la tasca als seus enterradors. Potser seria el més còmode, no ho dubtam, però que l'abandonament sigui el més fàcil no vol dir que sigui el que necessita el poble de les Illes en aquesta difícil conjuntura"

Nofre Bisbal, l'únic regidor d'EU-Verds a l'Ajuntament de Sóller acaba de dimitir. També s'ha donat de baixa dels Verds explicant que, d'ençà Miquel Angel Llauger enfeudà el partit a Izquierda Unida, la militància al costat d'aquesta gent ja no té sentit. Hem de recordar que l'agrupació dels Verds de Sóller era una de les més fortes del partit que fins fa poc dirigia Margalida Rosselló. Amb la marxa de Nofre Bisbal i l'abandó de bona part dels militants sollerics de l'organització ecologista la crisi final dels Verds entra en la seva fase definitiva.

Finalment, la coalició EU-Verds, com pronosticaren alguns dels fundadors del grup, no ha servit per a consolidar un moviment ecologista independent. Amb la pèrdua constant de dirigents i militants ara ja només queda a la coalició defensant l'antic projecte verd la diputada Margalida Rosselló.

Margalida Rosselló, fundadora dels Verds, ha quedat sola lluitant contra el temporal i els constants campanyes de demonització a les quals és sotmesa. Tots els altres dirigents històrics del moviment ecologista ja havien dimitit. Pel que han declarat a la premsa tots els que han marxat del grup que ara, per un vot!, dirigeix Llauger, s'han donat casos de vergonyosa persecució i demonització de tots aquells que no volien restar fermats al carro electoralista dels partidaris de Llamazares.

Com declarava l'exregidor sollerí d'EU-Verds: «A instàncies d'EU, Llauger ha portat endavant un pla sistemàtic per acabar amb Els Verds i cedir aquest espai polític a EU. Ha estat una venda total a EU». Nofre Bisbal, després de fer-se una dura autocrítica per haver col·laborat innocentment en aquesta burda maniobra per a vampiritzar l'espai verd, explicà als periodistes: «L'únic que cal fer ara es destapar aquests fets i demanar als militants ecologistes que a partir d'ara militin dins els moviments socials, dins les organitzacions de gent que lluita activament contra la política depredadora de la dreta».

Nofre Bisbal diu que aquesta maniobra dels seguidors de Llamazares forma part d'un pla estatal per provar de neutralitzar definitivament el moviment verd dels Països Catalans i de tot l'estat espanyol. Tant Nofre Bisbal com els militants sollerics que li fan costat expliquen que no volen participar en una operació, la de Llauger, que consideren simplement electoralista i enfocada solament a l'obtenció de cadiretes institucionals.

L'antic regidor dels Verds s'acusa d'haver caigut en els paranys que li posaren els excarrillistes i s'autocritica per no haver obert els ulls abans, quan encara era possible fer alguna cosa per a preservar l'antic projecte dels funda-

dors del moviment. Nofre Bisbal ha contat a tots els mitjans de comunicació els greus errors que han portat a la mort el seu projecte que era, no ho oblidem, el de Margalida Rosselló i Jordi López. Bisbal va explicar: «Tenia una candidatura nostra, verda, de militants sollerics preparada per a les eleccions. Esquerra Unida no tenia res a Sóller. Històricament el moviment era en mans nostres. De cop i volta comparegué Manolo Cámara i m'imposà la coalició».

Amb la dimissió i marxa de la

coalició de Nofre Bisbal la situació de Margalida Rosselló empitjora molt més encara. Tothom sap que l'agrupació verda de Sóller era l'única força amiga que li quedava dins a coalició. Tots els que en algun moment han simpatitzat amb l'ecologisme illenc, malgrat les seves contradiccions!, voldrien saber que farà a partir d'aquest moment la diputada quan ja és evident que no té res a fer al costat dels que han destruït l'esforç de la seva vida, una lluita de més de vint anys en defensa dels nostres minvats recursos naturals i de combat per la preservació de la nostra terra. També són molts els que pensen que Margalida Rosselló no pot marxar així, per les bones, deixant abandonat el projecte verd i facilitant la tasca als seus enterradors. Potser seria el més còmode, no ho dubtam, però que l'abandonament sigui el més fàcil no vol dir que sigui el que necessita el poble de les Illes en aquesta difícil conjuntura. Ara més que mai és necessari l'esforç de tota aqua gent que sabem sempre ha lluitat en primera línia per Mallorca i pels interessos de les mallorquines i els mallorquins.

El centenari de l'eclipsi de sol de 1905

El pròxim 30 d'agost farà cent anys que es pogué observar un eclipsi total de Sol des de Mallorca. Molta gent recordarà els eclipsis parcials de febrer de 1961, d'abril de 1976 i, sens dubte, el més recent d'agost de 1999. Un eclipsi parcial emperò dista molt d'impressionar la gent com ho fa un eclipsi total. L'agost de 1999, molts seguien a la platja sense notar que la lluna tapava una part del Sol. De fet, la llum no decaigué quasi gens: la lluna estava un poc massa enfora de la Terra per tapar el Sol completament.

Les mides dels discs del Sol i de la Lluna vists des de la Terra són quasi idèntics. La Lluna té una mida ínfima en front a la del Sol, però està més a prop, el just per semblar quasi igual de gran; és aquest un fet singular extraordinari. Ocasionalment, la lluna tapa exactament el disc solar i es produeix un eclipsi total de sol. L'ombra i la penombra de la lluna passen per una franja de la Terra i els afortunats que es troben en la trajectòria de l'ombra poden veure com la lluna tapa el Sol durant uns pocs minuts i es fa visible la corona solar, una visió màgica que alguns persegueixen viatjant arreu del món. Cada any es produeixen entre dos i cinc eclipsis, però només cada any i mig, aproximadament, n'hi ha un de total, que serà visible des d'alguns llocs del globus terraquí com a parcial.

El proper 3 d'octubre hi haurà un eclipsi visible des de Mallorca, però no estarem en el camí de l'ombra i, tanmateix, la lluna està massa enfora i quedarà un anell de llum al seu voltant quan passi ben per davant del Sol. Seran necessaris filtres adequats per poder observar-lo. En cap cas, no s'ha de mirar el Sol amb l'ull nu.

Passaran segles fins que un eclipsi total com el del 30 d'agost de 1905 sigui visible des de Mallorca en condicions semblants. Per això, encara que cada any i mig es pugui veure la corona solar des de llocs diferents del món, l'eclipsi total de 1905 és per a Mallorca un esdeveniment singular.

Del territori europeu, l'eclipsi de 1905 només fou visible des d'alguns

llocs de la península i des de Mallorca. Així, nombrosos científics europeus viatjaren des del Regne Unit, Suïssa, Itàlia i Alemanya fins a Mallorca per observar l'eclipsi i fer-ne mesures. L'expedició anomenada dels escocesos va portar un aparell per filmar l'arribada de l'ombra de la lluna i el fotògraf i cineasta mallorquí Josep Trullol el manejà. Lamentablement, la pel·lícula s'ha perdut. Altra documentació i fotografies s'han aconseguit de les biblioteques de les universitats o observatoris on treballaven tots els científics desplaçats a Mallorca aquell estiu.

La Facultat de Ciències i la Facultat de Filosofia i Lletres de la Universitat de les Illes Balears s'han posat al davant de les institucions culturals i socials balears reunides per organitzar unes jornades que, a l'ombra del centenari de l'eclipsi, comptaran amb dos dies de conferències (9 i 10 de setembre), una exposició al Museu de Mallorca i excursions organitzades per ARCA per visitar els llocs des d'on les diferents expedicions científiques observaren l'eclipsi (l'exposició i les excursions estaran obertes al públic durant un mes). A més, s'està editant un llibre recollint les publicacions que es feren sobre l'eclipsi amb el suport econòmic del Govern de les Illes Balears.

La preparació de l'exposició al Museu de Mallorca encara està oberta, i qualsevol particular que guardi alguna cosa relacionada amb l'eclipsi de 1905 o tenguí referències bibliogràfiques que el citin pot col·laborar si ho desitja telefonant al 971172818 o escrivint per internet entrant a www.uib.es/facultat/ciencias/.

Demografia

NAIXEMENTS

* Dia 25 de maig va néixer a Sant Llorenç n'Alfredo Suárez Durruthy, fill de n'Alfredo i na Solaida. Enhorabona.

* El 16 de juny, a S'Illot, va néixer n'Aitana Ruiz Barrero, filla d'en Matias Oscar i n'Alejandra. Salut.

* Dia 23 de juny va néixer a Sant Llorenç n'Aina Tomàs Femenias, filla d'en Mateu i na Francesca. Enhorabona.

* Dia 27, també a Sant Llorenç, va néixer en Lucas González Iraguio, fill de n'Agustín i n'Ana Carmen. Salut.

* El 28 de juny va néixer a Sa Coma en Miguel Tienda Marchegiani, fill d'en Santiago i na Maria Alejandra. Que el puguem veure casat, si convé.

DEFUNCIONS

* Dia 6 de juny va acabar la seva vida en Bartomeu Sureda Ri-era, de malnom *Canyet*, a l'edat de 73 anys. Era llorençí però vivia a Canyamel. Descansi en pau.

* Dia 6 de juliol va morir a Cala Millor en Norbert Quast, un estranger de 71 anys que estava de vacances. Descansi en pau.

* Dia 16 de de juliol va morir a Son Moro na Bàrbara Sard Grau, a l'edat de 87 anys. Al cel sia.

NOCES

* Dia 5 de juliol es casaren a Sant Llorenç en Miquel Gelabert Melis i na Maria Galmés Oliver, tots dos llorencins. La nostra enhorabona.

* Dia 11 de juny feren l'esclafit a Sant Llorenç en Bernat Miralles Nadal, artanenc, i n'Aina Maria Esteva Domenge, llorencina. Enhorabona.

El pacte social: sant Agustí i sant Tomàs

Crom el Nòrdic

SANT AGUSTÍ

Sant Agustí neix el 354 d.C.. Abans de convertir-se al catolicisme fou primer maniqueu i després escèptic. Sens dubte, la seva doctrina fou molt influïda pel seu propi sentiment de culpabilitat i per la crítica relació amb sa mare. Innegablement, bona part de la polèmica de sant Agustí versa sobre la teoria del coneixement (és a dir, sobre com ordenar el saber i distingir la falsedat de la veritat), però aquí tractarem fonamentalment temes ètics.

Vegem per exemple el concepte d'ésser de sant Agustí. Per a sant Agustí, les coses no posseeixen una entitat independent de déu, sinó que existeixen en quan que participen de déu. Per al neoplatonisme, l'univers existia des de déu, emanava de déu, és a dir, l'univers era una entitat independent de déu, tot i ésser creada per déu; en canvi, per a la patristica i sant Agustí, l'essència independent de les coses no existeix, i totes les coses sensibles estan en total dependència del creador. En la seva crítica a l'escepticisme, sant Agustí fonamenta (almenys breument) l'existència de déu en l'existència del jo. "Si nosaltres mateixos ens equivoquem, és que nosaltres mateixos som, i, per tant, en el nostre interior trobem l'explicació de l'ésser diví: les nostres idees existeixen perquè han estat creades, aleshores, déu les ha creat". Aquestes idees, de reminiscència cartesiana, mostren un aspecte bàsic de la doctrina agustiniana: la interiorització, l'autoexigència de virtut, que ja havia estat formulada per Sòcrates però en sant Agustí està més definida.

Una altra qüestió important de sant Agustí és la seva concepció del mal. Primer, essent maniqueu, interpreta el mal com una entitat existent com a més poderosa que l'home, enfront de la qual l'home és mer receptor passiu. Després, sant Agustí, interpretant neoplatònicament la religió cristiana, interpreta el mal com a manca de causa del bé: és a dir, allí on el bé va dissipant-se, es va transformant en mal, o sigui que el mal és mera carència de bé, res

més. Sant Agustí interpreta que tot mal és negatiu, però, com que permet, per contrast, l'existència del bé, el mal, en realitat, és part de l'harmonia de l'univers (aquesta explicació apanyada prové de l'harmonia dels contraris d'Heràclit, i ressonaria amb força en l'optimisme metafísic de Leibniz). En realitat, sant Agustí no és més que un dels filòsofs, entre cristians i no cristians, que tractaven d'excloure déu de la responsabilitat d'haver creat el mal en el món. Segons sant Agustí, com que sense el mal no existiria la llibertat, més val fruir de la llibertat amb tots els seus inconvenients que sentir-se esclavitzat pel determinisme a fer el bé. (Ben pensat, el maniqueisme, en la seva interpretació més estricta, en posar l'home com una terejeta enfront dels déus del bé i del mal, nega la llibertat, mentre que el Yahvé de sant Agustí permet que l'home "es distregui" fent el mal). Segons el sacerdot Pelagi, l'home no necessita de la gràcia de déu donat que el pecat original no existeix; però sant Agustí ho nega, manté la importància de la gràcia de déu i sosté la importància del pecat original (i, amb això, evita que cerimònies religioses com el baptisme, (que aleshores eren molt practicades entre els nens de

la comunitat de sant Agustí) deixin de tenir sentit). En realitat, sant Agustí creu que cap home, faci el que faci, és mereixedor amb garanties de la gràcia de déu, però que aquest concedeix el perdó per la seva misericòrdia.

Un aspecte d'importància en la teologia de sant Agustí és la seva doctrina de la Ciutat de Déu. El 410, Roma fou saquejada pels gods. Els pagans culpaven d'aquest fet als cristians, i tractaren l'enfonsament de Roma com un càstig de Júpiter, doncs Roma per aquell temps s'havia convertit en cristiana. Naturalment, la resposta d'Agustí no es féu esperar. Escrigué un llibre, una de les poques "utopies" de l'edat antiga. En la ciutat de déu, descriu sant Agustí, els homes estimen déu fins al despreci d'ells mateixos, mentre que en la ciutat dels homes, els homes s'estimen a si mateixos fins al despreci de déu. La ciutat terrena i la divina romandran mesclades fins la fi del temps. Així, doncs, la ciutat de déu mostra la oposició entre la devoció i el plaer, entre la fe i la incredulitat, entre la pietat i la impietat. Així, doncs, amb la ciutat de déu sant Agustí dona un fonament filosòfic a què l'estat romanguí supeditat a l'església, i, per tant, s'oposa com pocs al pacte social i a una concepció democràtica, enfonsat en els seus somnis teocràtics.

ENTRE SANT AGUSTÍ I SANT TOMÀS

El període entre la mort de sant Agustí i sant Tomàs no té molt d'interès, tot i durar vuit segles. El primer pensador de vàlua després de sant Agustí fou Boeci. Fidel a les doctrines clàssiques, "l'últim home grec i el primer medieval" segons alguns, Boeci ens deixa algunes mostres d'ètica estoica en el seu llibre "Consolació de la filosofia" (vulgarment satiritzat per Redon en "Filosofia de la felicitat"). La filosofia, que se li mostra a Boeci en la solitud de la seva celda (Boeci fou empresonat bastants anys de la seva vida acusat d'impietat), la bella dona filosofia recomana a Boeci no deixar-se endur pel desig de riqueses, que li privarien de la serenitat, o pel desig d'honors, perquè els honors i la

fama no són sovint el vertader elogi dels homes, a més d'ésser massa aleatoris per a ésser tinguts en compte, o pel desig de poder, veritablement indiferent a la vertadera necessitat de l'home, o pel desig desenfrenat de plaer, que es deriva de l'autèntic seny i capteniment. En comptes d'això, Boeci assegura (en aquest punt no estaria tant d'acord) que el millor és entregar-se en fe i ànima a déu. Redon satiritza el pensament de Boeci ("prefereixo la consolació dels diners a la consolació de la filosofia"), però segueix essent una forma diferent de pensar al materialisme i al consumisme (que actualment és part de pensar de la nostra societat).

Després de sant Agustí i Boeci, no hi ha gaires canvis remarcables en la filosofia fins al segle XI. No considero interessant, per a explicar l'ètica i la sociologia, parar-nos en els detalls d'aquesta època, però sí remarcaré alguns detalls sobre l'aristotelisme. En aquells temps, la teologia era forta i frenava el progrés científic. Les doctrines d'Aristòtil no tingueren gaire rellevància sobre el pensament cristià fins el segle IX, predominant en aquells temps Plató i el neoplatonisme. Aristòtil era vist per alguns com un possible aliat del pensament cristià, si bé les contradiccions entre aristotelisme i cristianisme eren ben clares. L'averroïsme llatí, doctrina inspirada en l'aristotelisme àrab d'Averrois, posà de manifest aquestes contradic-

cions. L'averroïsme proposa, per exemple, que el món existeix des de sempre, que déu crea per necessitat i que la naturalesa és un encadenament irrompible de causes i efectes, tot això contrari a la doctrina de la llibertat divina. És per això que els averroistes al·ludiren a la teoria de la doble veritat: és possible que una cosa sigui certa des del punt de vista filosòfic i falsa des del religiós, i viceversa (o sigui, la contradicció entre filosofia i fe no té gaire importància). Precisament sant Tomàs va acudir per a resoldre la disputa, i demostrar que l'aristotelisme era la doctrina més apropiada per a explicar el dogma cristià.

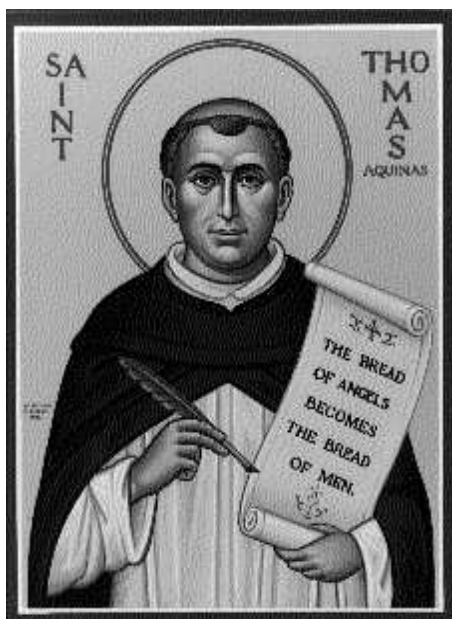
SANT TOMÀS

La vida de Sant Tomàs no és gaire important d'explicar per a ressaltar el seu pensament. Fou un home piadós desitjós de fama filosòfica, que, com sant Agustí, veié amb agrat la possibilitat que el cristianisme li oferia. Per a Sant Tomàs, les veritats filosòfiques són les assolides per la raó, i les teològiques provenen de l'autoritat de déu. Algunes veritats religioses són demostrables racionalment, com l'existència de déu, però d'altres no són demostrables per la raó i requereixen l'ajut de la fe. (Actualment, però, per exemple a causa del triomf de l'empirisme, hom ja creu que la raó no pot provar la teologia, i per tant aquesta és un mer assumpte de fe i prou). A vegades, doncs, per a certs assumptes de fe, la raó és insuficient i, per tant, no hem de pensar que la raó sigui autàrquica.

Per tal de definir déu, sant Tomàs

recorre a la "via negativa", és a dir, a la interpretació filosòfica segons la qual s'ha definir déu no pel que és sinó pel que no és. Com que déu ha de posseir totes les perfeccions, se li poden atribuir totes les perfeccions que es poden donar als homes: l'ésser diví és "summament bo, únic, indivisible, simple, omniscient, etc". Tomàs afirma que les coses són en tant que participen de déu, però que les criatures tenen una existència a part de déu: no són independents de déu, però tampoc són part d'ell (negació del panteïsme). Sant Tomàs creu que la missió de l'home és la felicitat, i que aquesta consisteix en la contemplació de l'ésser diví, però que l'home és lliure de complir o no l'ésser diví. De tal forma que en sant Tomàs no trobem l'intel·lectualisme de Sòcrates: aquest creu ingènuaament que qualsevol que conegui el bé l'aplicarà, però aquell reconeix que l'home sent inclinació cap al mal, i per tant és responsabilitat seva escollir entre els diferents béns particulars. Per tant, sant Tomàs no és tant aferrissadament enemic de la llibertat de l'home com els més radicals estoics, sinó que, sens dubte atenuat per l'aprenentatge aristotèlic, reconeix la vàlua dels petits béns per a assolir la virtut.

La filosofia de sant Tomàs fou una valuosa ajuda per a la teologia cristiana, però retardà l'aparició del renaixement. També el tomisme tornà inofensiva la doctrina aristotèlica. Precisament l'aparició del renaixement, amb la seva nova visió sobre el món, és, en alguns aspectes, una ruptura amb el pensament escolàstic i tomista, i un interessant ajut per a la ciència moderna.

Joieria Femenias

*Uistes de nocces
objectes de regal*

Bector Pasqual, 8 - Sant Llorenç

L'E.L.A. en el microscopi de la paraula L'axó i la mielina, dos amics inseparables

Miquel Jordan i Ronsano

És per a mi un honor poder dedicar aquest article a n'Elvira Amer Llitas, una dona molt garrida, instruïda i simpàtica que, malgrat esser hostatge de la malenyanada E.L.A., no perd l'interès per la seva afeció de llegir i escriure, enrevoltada, això sí, per l'amor incommensurable dels seus benivolguts pares, Melcior Amer i Francesca Llitas.
Ànims, Elvira!

Seguint el nostre resseguitori pel cos cel·lular d'una neurona motora, avui coneixerem la seva prolongació més llarga: l'axó, i també la seva inseparable companya: la *beina de mielina*.

L'axó és el perllongament abrinat que, sortint del pericarió, condueix els impulsos nerviosos des del co axònic fins a les dendrites de la neurona contigua, o bé de manera directa als paquets musculars.

L'axó (A, G, H 1) es troba envoltat d'una coberta que, en les fibres amielíniques, és el citoplasma de la cèl·lula envoltant, i en les mielíniques la denominada *beina de mielina* (A, B, H 2), amb la qual cosa tenim que l'axó o la seva *beina mielínica* constitueixen la fibra nerviosa que, com deïem abans, és la conductora dels esmentats impulsos.

La mielina, que a simple vista sembla blanca, està constituïda per una substància lipòide refringent, i la seva missió és protegir la fibra nerviosa i augmentar la velocitat de transmissió de l'impuls nerviós.

En els nervis perifèrics aquesta *beina* és envoltada per una membrana nucleada que nom *beina de Schwann*. Recordarem que el mot *mielina* ve de *miel*, forma prefixada del mot grec *myelos*, que vol dir *medulla*.

A molt poca distància del co axònic -que és on neix l'axó i s'originen els impulsos-, té el començament la *beina de mielina*, que s'estén recobrint l'axó fins on es produeix la ramificació coneguda com *teledendrons*, que a la seva vegada acaba en els botons terminals, que són els que contacten amb les altres neurones, o bé amb la massa muscular.

La substància lipòide -greixosa-

de què està composta la *beina de mielina* és sintetitzada per les cèl·lules envoltants. Aquestes cèl·lules, en el sistema nerviós central, es coneixen com *oligodendrocits*, mentre que en el sistema perifèric els axons es troben voltants per les anomenades cèl·lules de Schwann, derivades de la cresta neural.

Hi ha que dir que la *beina mielínica* també apareix en altres fibres nervioses, però sense fixar, en forma desestructurada, resultant refractària a la llum, i degut al seu contingut lipídic és birefringent a la llum polaritzada.

Un cop fixada, si els lípids són extreïts, queda un marc de proteïnes desnaturalitzades que tenen un aspecte reticular (*neuroqueratina*) (D, 3).

A l'axó, la *beina de mielina* s'interrompeix a intervals d'un a tres mil·límetres, degut a profundes constriccions conegudes com *nòduls* o *nods de Ranvier* (A, B, G, 4). En canvi en els nervis perifèrics aquest mateix espai de la *beina de mielina* són denominats com *segment internodal*, *interanul·lar* o *internod*, i correspon a la coberta d'una cèl·lula de Schwann.

El nucli de la cèl·lula de Schwann (A, D, G 5) es troba en el centre de cada espai internodal, produint un lleuger embalum en la *beina de mielina*. El pericarió d'aquesta cèl·lula conté habitualment petits grànuls (E), a més del citoplasma perinuclear, citoplasma que també trobarem en les indentacions obliqües conegudes per incisions de Schmidt-Lantermann (C, G, 6).

les voreres de les cèl·lules envoltants que conformen la *beina de mielina* són les que delimiten els *nòduls de Ranvier*, i és d'aquí precisament d'on es pot brancar l'axó. Ramificacions que s'anomenen *colaterals* (F); també aquí es produeixen les sinapsis entre els axons que transcorren paral·lament. Però de la sinapsi ja en parlarem, si Déu ho vol, en vinents capítols.

Si observéssim la *beina de mielina* mitjançant una microfotografia electrònica, podríem veure com al voltant de l'axó (H 1), embolcallades per una membrana elemental o *axolema*, s'hi

troben les laminetes que constitueixen l'esmentada *beina mielínica*. Aquestes laminetes són concèntriques i molt regulars i donen una imatge de bandes obscures i clares. El seu gruix, mesurat d'una línia fosca a la següent, és de 120 Å per terme mig. Aquest símbol correspon a l'abreviatura d'Armstrong, sistema de medicció que equival a la dècima part d'una micra, aproximadament.

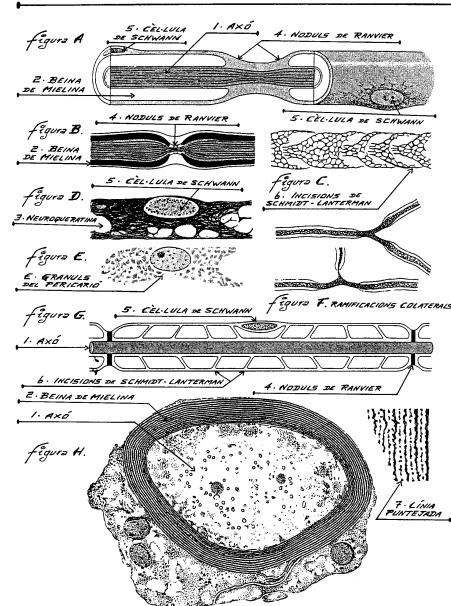
A major augment de la microfotografia es pot apreciar com la banda clara es troba de nou dividida per una línia puntejada molt fina i irregular (H, 7). Es pot veure com la línia principal és més densa, mentre que la d'enmig és més dèbil.

Investigacions recents amb llum polaritzada i amb raigs X han demostrat que la *beina de mielina* està formada per capes alternatives de molècules proteïques i lipídiques, amb la qual cosa els investigadors consideren que les línies més denses contenen les primeres i les més dèbils les segones.

L'ÚLTIMA PARAULA LA TÉ NA CATY

"Personalment i en nom de l'Associació que presideix, no vull descansar, per tal d'esser present on calgui i a fi que amb l'ajuda de tots avanci la investigació d'aquesta malaltia".

LES INTERIORITATS DE L'AXÓ I LA MIELINA

Jaumet: Buuuf! Però no hem vengut només per veure passar senyoretetes: hem vingut per complir amb so nostro deure.

Ramon: Com que veig la cosa molt freda, miraré d'encalentic-la un poc, veiam si després d'haver parlat vos possau tots en marxa. Bé, vos heu donat compta de lo plenes que se veuen ses platges i, segon contenen, també ets hotels? Després de sa retirada de s'ecotaxa i posats es preus d'ara fa quinze anys, això és tot un èxit.

Tomeu: Jo començaré pel Carde. Està vist que fer una gran campanya sempre revaloritza es jugadors. Resulta fins i tot com a estrany que ara, a ses darrerries, quasi tots es més veterans tenguin ofertes, però si volem sa política iniciada per aquesta directiva i que tan bons resultats està donant, mos hem de mentalitzar que uns anys tendrem més i millors jugadors i altres no en sortiran tants, però enguany amb sa fuita de defenses i sa pujada de juvenils davanters, crec que se pot fer una campanya tan brillant o més que sa passada. Don sa paraula a un altre i d'aquí a una estona parlaré d'en Cuper.

Xesc: Jo faré una mica d'història d'aquests darrers anys de sa política balnear. Veim com el senyor Antich i es seu equip de Govern varen posar s'ecotaxa lo que segurament amb sa brutal campanya del PP i ets hotelers va fer que perdessin es mando. Es PP lo primer que va fer va ésser llevar-la i per recuperar aquests dobbers va posar un impost a sa gasolina, com si no mos bastàs lo d'Iraq. Es Pacte de Progrés va posar ses carreteres en marxa i ara les inaugura i se posa ses medalles es PP. Es senyor Antich, estant a s'oposició, promet 670 milions d'euros i ja ha aconseguit es 38% de descompte en es vols entre Illes,

mentres que el PP en vint anys d'estar en es poder va aconseguir un 25 % de descomptes i 386 milions per carreteres. Idò, que no es guapo això? Si els basta per guanyar, per què fer mes? Es PP d'es poble se dedica de tant en quant a enviar uns fullets plens de demagògia i de mitges veritats. Com en es darrer, amb lo de s'escola de Sa Coma o es Centre de Dia, però hem de tenir en compta que això és sa seva feina. Es que estan paresquent uns juvenilets, són es de s'equip de govern, que s'han deixat marcar tres o quatre gols per s'esquadra, segurament per no haver pegat un cop damunt sa taula o per no haver pegat un crit ben fort a s'oreia an es que so mereixia.

Julià: Jo, com que estic de mitges vacances, no me vull buidar es cap pensant; per tant, me limitaré a contar-vos una xerrada mantinguda amb una companya meua psicòlega especialitzada en sa malaltia de sa feina. Jo li demanava si es que dediquen tot es temps a sa seva professió són uns malalts, i ella m'explicava tot això: Mira, Julià, amb sa simbòlica expulsión des Paradís Terrenal, sa feina va ser sa comdenna d'ets humans, però per sort ets humans tenim sa capacitat de transformar ses coses i sa feina també pot arribar a ser una font de plaer. No obstant, n'hi ha de tan exagerats amb sa seva responsabilitat o amb sa seva feina que llavonesses se converteixen en malalts. Dediquen més hores de ses recomanades pe sa normativa laboral i, incomprensiblement, sa feina se'ls acumula perquè són perfeccionistes i necessiten revisar una vegada i una altra sa feina que han fet i converteixen sa feina en un problema. Per regla general solen tenir un com-

plex d'inferioritat i mai creuen haver complit amb sa responsabilitat dipositada en ells, la qual cosa els obliga a matxacar es seus inferiors. Mai no estan contents amb sa seva labor i molt manco amb sos des qui estan part d'avall seu. Bé, seguiré sa pròxima perquè en Tomeu troba que per estar de vacances ja n'ha prou. I ell vol xerrar d'en Cúper.

Tomeu: En Cúper és un bon entrenador, però no és Déu, i enguany crec que, més que res per por, està despreciant tots es jugadors des planter, no vol ni en González, ni en Ramis, ni en Carmona, ni en José, ni en Rafita; i an en Moyà, en Tuní i en Campano només els vol com a reserves. A aquest senyor se li pot recordar que fa un temps, perquè també sortien des planter, va despreciar en Tristan i en Rufete. Enguany pretén fitxar nou jugadors i així vos puc assegurar que se trobarien entrenadors per sa meitat de preu i segurament donarien es mateix rendiment. Precisament lo que necessiten ets equips pobres com el Mallorca són entrenadors implicat amb so planter.

Mariano: Entre s'ase d'Artà i es cavall de Nordamèrica sa contarella haurà d'anar d'animals aquesta vegada. Un matrimoni d'una quarantena d'anys va an es zoo. Ella, com que encara estava de molt bon veure, duia sa faldeta cur-teta. Quan arriba a sa gàbia d'es gorila s'animal estava molt nerviós i sa dona li demana a s'homo: I què li passa an aquest animal? I s'homo li diu: ara no ho veus que l'has excitat. Mostra-li un pit voràs. I ella, com que no hi havia ningú, per allà prop, despertant-li s'ego femení se treu un pit i li mostra i aquell animal se va posar quasi a mil. Vegent això s'homo li diu: veiam, mostra-li ses bragues. Ella agafa i s'alça sa falda. S'animal, que ja s'havia posat a mil, agafa un barrot amb cada mà i comença a fer forat. Vegent ella que hi havia perill de què pogués sortir de sa gàbia, s'amaga darrera s'home i comença cridar Ay, ay, ay! que me violarà. I s'homo li diu: Es pardal tu, amb lo fàcil que ho tens, digues-li que està cansada o que tens mal de cap, voràs.

Un nou llibre

Pau Quina

Ja torn ser amb vosaltres. Després d'una temporadeta de descans (era d'aventures per la Ciutat Comtal) he decidit escriure una altra vegada a la revista. No és que hagi rebut pressions dels meus devots lectors ni amenaces del director de Flor de Card -de fet, ni tan sols em consta que la direcció de la revista hagi rebut cap prec pel meu retorn- però a jo, caparrut com pocs, igualment m'han vengut les ganes de prosseguir la meva col·laboració mensual a la revista. I és que hi falta gent jove, com diu tothom pel carrer (però curiosament després ningú hi escriu).

Com a article inaugural de la meva nova secció, anomenada com haureu vist "Més enllà del batiport" (a pesar que sigui fill de fuster no té res a veure amb aquest ofici sinó que vol tenir un valor metafòric), començaré xerrant del meu llibre *Els malnoms de Sant Llorenç*, que es publicarà en les properes Festes Patronals de Sant Llorenç. Quina millor manera de començar que venent el meu producte? No som coió, no.

Bé i què vos puc dir del meu llibre. Bàsicament que és un aplec de tots els malnoms actuals del poble (o bé, esper que hi siguin tots), els quals he acompanyat amb una fitxa informativa que consta de significat (i motivació si és possible), transcripció fonètica (que per cert no hi ha qui l'entengui, però la pos perquè la cosa quedi més professional), aspectes morfològics, etimologia i grafies documentades (ha estat molt curiós descobrir que malnoms de fa segles encara existeixen actualment). Tot el llibre està ordenat alfabèticament, com si es tractàs d'una enciclopèdia, i a la part final hi he afegit una classificació temporal de tots els malnoms, una de lingüística i finalment una de temporal.

A més, hi he incorporat alguna fotografia perquè el text sigui més amè, i és que ja vos avís ara que no és un llibre que es llegeixi de dalt a baix en un mes sinó que és més un llibre de consulta, com una enciclopèdia o un diccionari, encara que si qualcú s'ho vol llegir tot de cop també ho pot fer (jo sé gent que s'ha llegit així la Bíblia i també hi ha un bon què fer). Jo personalment vos asseguro que l'he llegit tot sencer i no només una vegada i encara continuo viu. Però no vos avanç res més que després no vendrà ningú a la presentació del llibre, que per cert serà dia 14 d'agost a les 21:00 hores a la biblioteca municipal del poble (esper que en aquesta hora ja m'hagi fugit la resaca de totes les festes).

Però no tot són alegries quan escrius un llibre. Perquè no sabeu la feinada i els sacrificis qui hi ha al darrere. Ja sé que sona a tòpic tot això però jo que ara ho he viscut en primera persona vos asseguro que és ben vera. No ho diuen, no, els escriptors per omplir les pàgines dels diaris. És que realment és així. I si després cobres una milionada res, però jo que ho he fet per simple gust... no et surten els comptes de les hores que hi has perdut. Però tot sigui per animar l'ambient d'aquest poble i que la gent pugui xerrar pels bars de qualque cosa. Perquè a part de xerrar de jo (i ara què puc ha fet aquest aubardà? Es germà des "lento" té poques feines eh? Barcelona li ha afectat

es cap) esper que també vos buideu el cap cercant malnoms que m'hagi pogut deixar (que segurament n'hi haurà) o rigueu descobrint l'anècdota que amaga qualque malnom (perquè n'hi ha de ben divertides). En resum, esper que es xerri del llibre el màxim possible perquè és un tema que ens afecta tots.

Però realment les expectatives són bones. Ja m'han dit que sa mare de ses Polides es passeja pel carrer desconcertada amb un tiquet que diu "Val per un llibre dels Malnoms de Sant Llorenç" i resulta que no sap on trobar el llibre. I és que això és un joc publicitari ideat per Tolo Pocholo -el millor negociant del món del futbol, després d'en Mateu Alemany, i si no ja m'explicareu com va aconseguir que en Palleta es fes soci del Cardassar- per aconseguir que el llibre tenguí ressò abans que sigui publicat. I pareix que ha funcionat...

Res més, vos esper a la presentació del llibre o com a mal menor a la fira nocturna a la meva paradeta per comprar-me el llibre.

Pedro José
i les seves manualitats

Carrer des Pou, 34
Sant Llorenç
Tel. 971 569186

Ultramillor

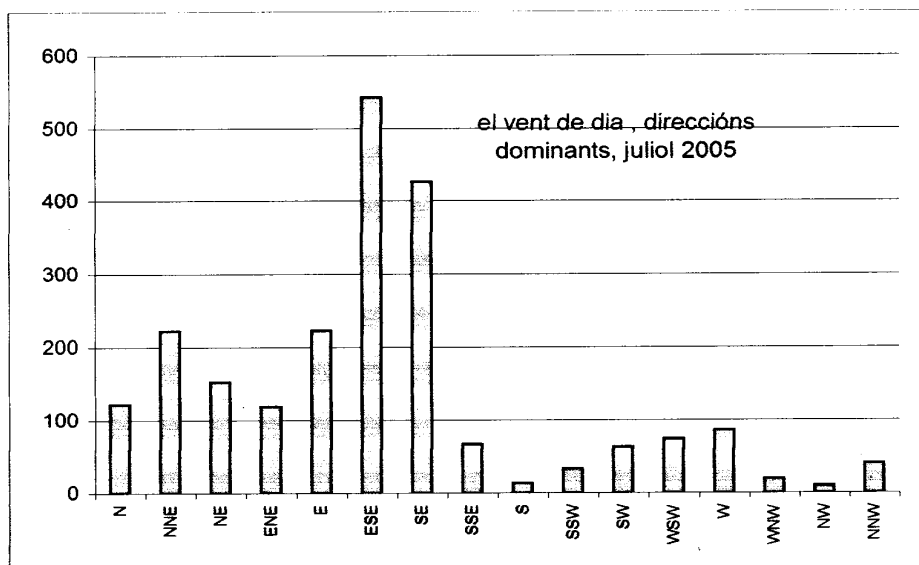
Agència de viatges del grup A
Títol 999

Carrer del Sol, 19
Cala Millor-Mallorca
Tel. 971 585720

Can Xesc - Estació pluviomètrica B480 - Sant Llorenç des Cardassar

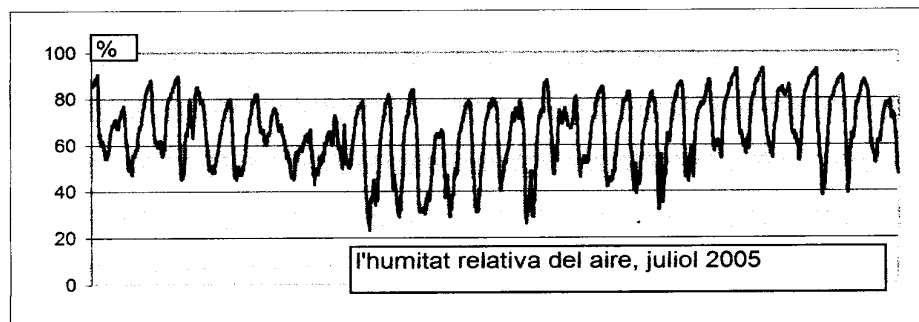
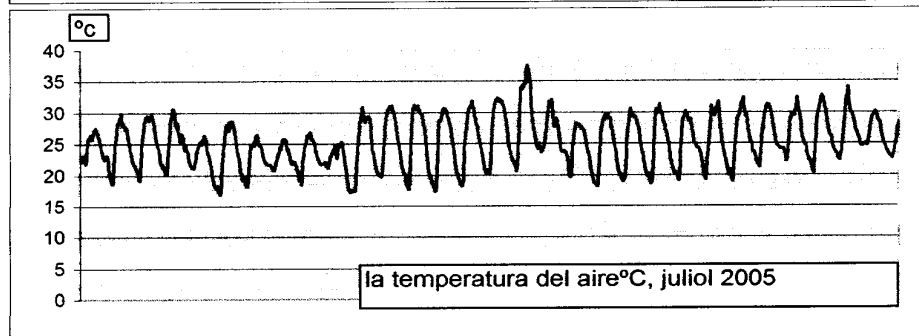
Resum comparatiu		
del mes de juliol del 2005- 2004		
anys	2005	2004
Cel serè	24	15
Cel nuvolat	5	13
Cel cobert	2	3
Gelades	0	0
Calabruix	0	0
Boirades	1	0
Tempestes	3	1
Temp. màx.	38,6°	34,6
Temp. mín.	16,7	13,6
Mitja del mes	25,1	22,1
Màx. mitja	30,3	29,2
Min. mitja	19,5	18,5
Pluja del mes	0,5	2,7
Pluja acumulada	142,2	203,4
Velocitat màx.	del vent	del vent
S.Llorenç	40,2	37
Sa Fontpella	63,9	57

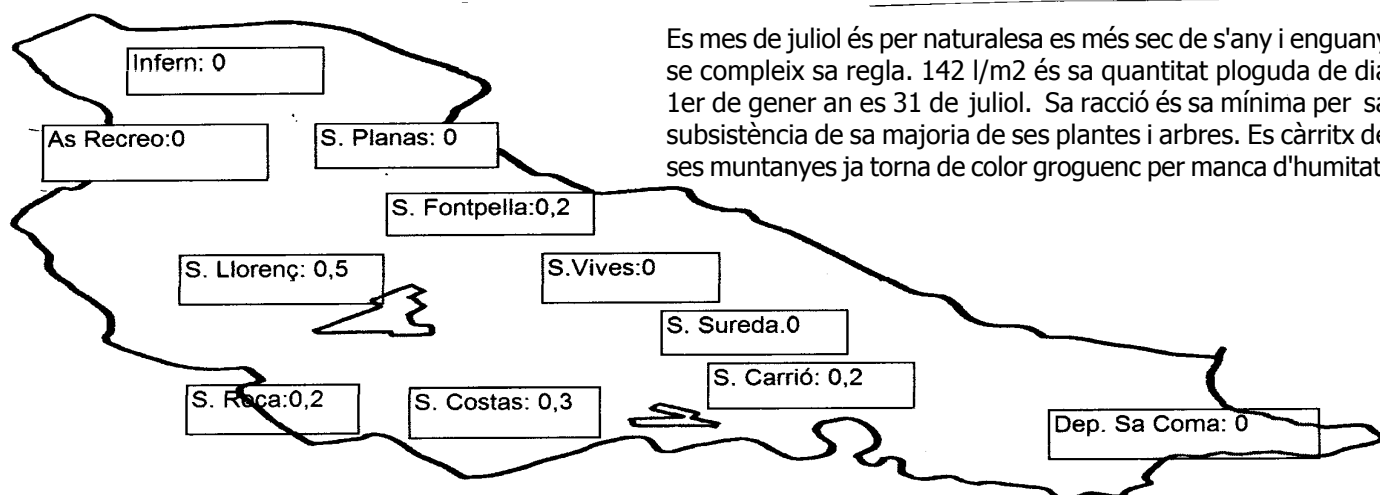
COMENTARI

Al·lots, es qui encara beveu aigo de cisterna comença a ser hora de girar ses canals an es carrer, ja que s'aigo de ses primeres pluges no és convenient que vagi dins sa cisterna, perquè podria tornar dolenta o criar cabots. Temps enrera aquest detall se tenia molt en compte, però avui amb una bona cartera ja no hi emporta, perquè tot se troba en es seu punt.

Quan jo era al·lot lo de s'aigo era quasi com es vi d'ara: hi havia cases que tenien sa cisterna que feia s'aigo bona i fresca i sa gent en presumia, però temps era temps! És de veure com se treu sa punta an es llapis i com s'ha comercialitzat tot lo relatiu a s'aigo. Es comentaris les deix a càrrec d'es lectors.

Xesc

Un i un no són dos, son més

No, no es pot dir que l'embaràs de na Coloma ens omplís de goig.

Na Coloma és la moixa virada que comparteix l'espai amb els altres animals de les cases. L'actual no és ni descendent de la primera moixeta virada que tinguérem i que l'anomenàrem coloma en recordança de qui la'ns va regalar ja fa molts anys, que de nom era Antoni i de llinatge Colom, i de colom, colometa. Però amb tot i amb això, manté el nom; a ca nostra les moixes virades, sempre

són colomes, què hi farem!

Bé, deia que l'embaràs no ens havia produït cap sensació positiva excepcional, però (no se sap mai la sort on és!) amb el temps na Coloma ens ha donat vertaderes

Lliçons de maternitat, i la ventrada del quatre moixets, amb el seu ràpid i jugar desenvolupament, ens han llançat missatges de comprensió i de lligam amb els jocs d'altres animals i amb els jocs dels infants.

Veure jugar una guardeta de mens, una ventrada de moixets és establir un pont de comprensió vers els jocs dels infants quan són petits: corregudes per amunt i per avall, encaços, proves d'habilitats i de força, descansos temporals i torna-hi començar... els estudis actuals de l'ADN ho han evidenciat però molta gent de fora vila ja ho sabia, el component animal de les persones és més fort del que alguns ens volien fer creure.

I en base a aquest coneixement, es poden fer, potser, certes transferències d'alguns comportaments animals al comportament de les persones.

Afirmació, aquesta, atrevida, feta des del desconeixement de l'etologia moixil

i fruit d'una observació directa, a dir ver, repetida varies vegades, però sense la pertinent base epistemològica.

Si no és donàs la presumpta transferència de comportaments, tampoc no passaria res, es podria mantenir perfectament l'enunciat del comentari, però limitat al comportament dels moixets.

Vaig a contar allò que, a més vaig poder fotografiar:

De la ventrada de quatre en vam regalar un, i dels tres que resten un és un tant independent. A estones juga amb els altres dos però, també, moltes vegades n'és absent

Les dues moixetes joves, clapades (els nins de la colònia les batejaren temporalment amb els noms de "blanqueta 1" i "blanqueta 2") feien com que jugar a provar-se la força i l'habilitat.

Provaven d'enfilarse a la soca del pebreboner bord que hi ha a la carrera. Ara ho provava una, ara ho provava l'altra, primer uns palms, després poc més d'un metre i així anaven pujant i baixant, a vegades amb un bot espectacular.

És així que vam poder observar varies vegades que solament quan, alhora, pujaven les dues, una a cada banda de la soca, arribaven a dalt de tot, al forcat de l'enramat.

En cap dels intents arribava a dalt de tot una sola de les moixetes.

Solament hi arribaven quan pujaven les dues a l'hora. Quan una descansava o passava, l'altra la se mirava i si veia que no participava del joc, desistia en l'es-

forç de pujar i es tirava a terra per incitar a l'altra a continuar el joc.

Potser és la contarella d'una situació fruit de l'atzar, però em vaig recrear en la fantasia de què jugant plegades s'estimulaven una a l'altra.

Que una tenia una certa força, i l'altra una altra força semblant, però que una vora l'altra estiraven la força aparent fins a aconseguir, en parella, però de forma individual, la meta que no sabien aconseguir soles.

En aquest cas, òbviament **un i un no són dos, sinó molts més.**

Seria transferible aquest increment de força a determinades conductes humanes? Sembla que sí, que sempre s'estableixen relacions de "noble competitivitat" entre iguals. I que aquestes relacions, si més no, mantenen viu l'esperit de l'esforç.

Cal un objectiu comú (pujar a l'arbre) i el desig de competir (qui arriba primer) o de compartir (pugem plegats).

Potser no gaire lluny d'aquest plantejament hi podríem situar aquell costum pagès, viu encara no fa molts d'anys, de "baratar-se jornals", sobretot en temps de meses, quan la necessitat imposava un sobre esforç: avui jo t'ajut a tu i la setmana que ve tu m'ajudes a jo. Una fórmula senzilla però eficaç.

Un costum perdut, perquè entre altres coses (modes, consum...) molts pocs són els treballadors actuals que puguin gaudir d'autonomia i llibertat.